

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: 6208 B Ekonomika a management
Studijní obor: Řízení a ekonomika podniku

**Naučné stezky v cestovním ruchu
Novohradských hor**

Vedoucí bakalářské práce
RNDr. Josef Navrátil, Ph.D.

Autor
Klára Cvachová

2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Naučné stezky v cestovním ruchu Novohradských hor vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 sb. v plném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly, v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

Jméno Příjmení

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce za přípravu pracovních materiálů zveřejněných v kurzu Moodle EF JU v ČB „Navrátil – Bakalářská práce“ a umožnění jejich využití v textu mé bakalářské práce.

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
2.1 Cestovní ruch a jeho systém	10
2.2 Předpoklady cestovního ruchu	13
2.3 Účastník cestovního ruchu	14
2.4 Naučné stezky	17
2.5 Vybraná oblast	19
3. CÍLE A METODY	22
3.1 Cíle a hypotézy	22
3.1.1 <i>Hlavní cíl</i>	22
3.1.2 <i>Dílčí cíle a hypotézy</i>	22
3.2 <i>Data a metody</i>	22
3.2.1 <i>Naučné stezky – trasování</i>	24
3.2.2 <i>Naučné stezky – informační tabule</i>	25
3.2.3 <i>Aktuální poptávka</i>	26
3.2.3.1 <i>Dotazníkové šetření</i>	26
3.2.3.2 <i>Vyhodnocení dotazníkového šetření</i>	27
3.2.4 <i>Projekt optimalizace</i>	28
4 VÝSLEDKY	29
4.1 Analýzy nabídky naučných stezek	29
4.1.1 <i>Lesnická naučná stezka</i>	29
4.1.2 <i>Naučná stezka Terezino údolí</i>	32
4.1.3 <i>Naučná stezka Sokolí hnízdo</i>	37
4.1.4 <i>Naučná stezka Červené blato</i>	41
4.1.5 <i>Naučná stezka Krajinou humanity</i>	44
4.1.6 <i>Naučná stezka Brána do Novohradských hor</i>	49
4.1.7 <i>Naučná stezka Hojná Voda</i>	53
4.1.8 <i>Nabídka NS ve sledovaném území</i>	57
4.2 Analýza stavu informačních tabulí	62
4.3 Analýza preferencí aktuálních návštěvníků	66

4.3.1	<i>Výsledky dotazníkového šetření</i>	66
4.3.2	<i>Identifikace případných rozdílů v odpovědích</i>	74
5	DISKUSE	82
6	NÁVRH PROJEKTU	84
6.1	Nevyhovující aspekty současné podoby NS	84
6.2	Představení projektu	85
6.3	Technické a technologické řešení projektu	86
6.4	Vizualizace projektu	88
6.5	Seznam potřebných investic	90
6.6	Finanční plán a analýza projektu	92
6.7	Kalkulace nákladů	92
6.8	Socioekonomické přínosy projektu	93
6.9	Závěrečné hodnocení projektu	94
7	ZÁVĚR	95
8	SUMMARY	97
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERARURY	98
10	SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	101
10.1	Seznam tabulek	101
10.2	Seznam obrázků	102

1 ÚVOD

Lidé využívají cestovního ruchu k poznávání nových zemí, zvyklostí a kultur. Každý z nás cestuje z jiného důvodu a kvůli uspokojení rozdílných potřeb, například někdo cestuje daleko od svého domova, aby poznával exotické a neznámé kraje, jiný zase cestuje za účelem vyhledávání nových míst k odpočinku, rekreaci a zotavení.

Cestovní ruch se stává nepostradatelnou součástí našeho života, jelikož dnešní životní styl většiny populace hledá možnosti k uvolnění a odreagování se z každodenního stresu, jednou z těchto možností může být právě poznávání krás vlastní země.

Česká republika nabízí mnoho pozoruhodných lokalit, které jsou významné svými přírodními úkazy i kulturními a historickými památkami.

Z jedné turisty hojně vyhledávaných krajinných oblastí v České republice jsou i Novohradské hory, které nabízí ideální podmínky pro turistiku po celý rok. Toto cenné přírodní území se značnou koncentrací přírodních zajímavostí (Terčino údolí, Žofinský prales, Hojná Voda, atd.) a současně oblast, která byla dosud málo zasažená činností člověka, je velkým lákadlem pro milovníky přírody. Jedná se o území, ve kterém byl do nedávné doby velmi omezen pohyb návštěvníků, protože většina ležela v tzv. hraničním pásmu, do něhož neměli turisté povolený vstup. Tato skutečnost měla na zdejší krajinu velmi pozitivní dopad, který zachoval přírodní bohatství téměř neporušené, a díky tomu zde byl v r. 1999 vyhlášen Přírodní park Novohradské hory.

Úkolem mé práce je zhodnocení současného stavu využití naučných stezek právě v oblasti Novohradských hor. Práce zahrnuje zmapování a dokumentaci naučných stezek na tomto území. Objasňuje vztah návštěvníků k naučným stezkám, posuzuje strukturu návštěvníků, tedy kdo je navštěvuje a jak často, jakou podobu naučné stezky preferují, co se týče značení, délky, zaměření a způsobu trasování.

Práce analyzuje, zda je dnešní provedení naučných stezek dostatečné a uspokojující a tudíž, zda vyhovuje požadavkům návštěvníků. Na základě výsledků této analýzy je dalším cílem práce navrhnout opatření pro zlepšení využití naučných stezek v této oblasti, které by na území přilákalo další řadu dosud neoslovených zájemců.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Cestovní ruch a jeho systém

Cestovní ruch je komplexním fenoménem, který je velmi obtížné stručně popsat (Goeldner & Ritchie, 2009).

Cestovní ruch se stal neodmyslitelnou součástí dnešní moderní společnosti. Začátky moderního cestovního ruchu je možné datovat nejdříve v 17. a 18. století. Největšího rozmachu dosahuje po 2. druhé světové válce, a to díky vlivu demokratizačních změn.

Na jeho rozvoj působily tři důležité složky – delší období míru panující na Zemi, růst fondu volného času a růst průměrných příjmů u většiny obyvatel vyspělých států (Holeček et al., 1999).

Účastí na cestovním ruchu dochází k uspokojování potřeb, které souvisejí s cestováním. Je postupně spojován s využitím volného času, s rekreací a poznáváním dané lokality. V průběhu vývoje cestovního ruchu prošel přístup autorů k jeho definování a vymezení řadou změn. (Malá, 1999).

Například podle Orišky je cestovní ruch „soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního využití, lázeňského léčení a pracovních cest“ (Oriška, 1999).

Oficiální definice přijatá Světovou organizací cestovního ruchu, která byla přijata s cílem sjednotit názory na definování cestovního ruchu, zní: “Tourism comprises the activities of persons traveling to and staying in places outside their usual environment for not more than one consecutive year for leisure, business, and other purposes” (Goeldner & Ritchie, 2009). Tato definice vylučuje z cestovního ruchu cestování v oblasti trvalého bydliště, časté a pravidelné cesty mezi místem bydliště a pracovištěm a jiné společenské cesty rutinního charakteru (Goeldner & Ritchie, 2009).

Podle Goeldnera a Ritchieho (Goeldner & Ritchie, 2009) myslíme turismem zejména lidi, kteří navštěvují určitá místa kvůli prohlídce, návštěvě přátel a příbuzných a trávení dovolené, během které různými způsoby využívají volného času. Dále do této definice

turismu zahrnují lidi, kteří se účastní sjezdů, pracovních konferencí, či jiných druhů obchodních nebo profesních aktivit, stejně tak ty, kteří se věnují vědeckému výzkumu nebo studii. Tito návštěvníci využívají všechny formy dopravy.

Hornerová a Swarbrook obecně definují cestovní ruch jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností (Horner & Swarbrooke, 2003). Tato definice však na rozdíl od předchozí nezahrnuje oblast služebních cest, kde je hlavním smyslem cestování práce místo zábavy. Není jednoduché určit, jak daleko člověk musí cestovat nebo kolik nocí musí strávit mimo domov, abychom jej mohli považovat za turistu. Mezi cestovním ruchem a cestováním nepochybně existuje silná spojitost.

Dále uvádí, že mnozí lidé nepovažují cestovní ruch za samostatné odvětví, ale za činnost, která je výsledkem služeb jiných odvětví, jakou jsou ubytování, stravování a doprava (Horner & Swarbrooke, 2003).

Toto tvrzení však není zcela jednoznačné, podle Petřů a Holubové (1994) lze cestovní ruch pokládat právě za samostatné národohospodářské odvětví, a to na základě toho, že splňuje určitá základní kritéria, kterými jsou: specializaci ekonomických a ostatních společenských funkcí cestovního ruchu, speciální kvalifikační úroveň pracovníků cestovního ruchu, specifický charakter materiálně-technické základny cestovního ruchu. Z organizačního hlediska však představuje rozdělenou soustavu jednotek.

Na jednu stranu hodnotíme cestovní ruch kladně jako významný zdroj ekonomického rozvoje, má však i druhou stranu, která je spojena s negativními důsledky masového cestovního ruchu, které nesou značnou část viny na zničení ekologických systémů a ztrátě kulturního dědictví.

Cestovní ruch řadíme do sektoru služeb, neboli terciéru. Poskytování služeb tvoří u vyspělých států světa důležitou složku národního hospodářství, a to i v České republice. Cestovní ruch poskytuje široký výběr nevýrobních činností spojených s využíváním volného času, zejména služby dopravní, ubytovací a stravovací.

Cestovní ruch můžeme chápat ze dvou stran, a to jako významnou oblast spotřeby obyvatelstva a zároveň jako součást národní ekonomiky. Jeho význam pro národní hospodářství spočívá především ve spotřebě obyvatelstva prostřednictvím cestovního ruchu, dále vytváří podnikatelské a zaměstnanecké příležitosti.

Cestovní ruch zaujímá třetí místo ve výši obrátu a rozsahu své činnosti. Toto odvětví má pozitivní vliv na řadu dalších odvětví a sektorů národního hospodářství. Takto se může dotýkat až 20 odvětví. Důležitá je i pozice cestovního ruchu v revitalizaci (znovuoživení) hospodářsky slabých nebo postižených území restrukturalizací českého zemědělství. Multiplikační efekt CR umožňuje vytvářet nové pracovní příležitosti a finanční zdroje pro rozvoj takových zemí (Škodová Parmová, 2007).

Postavení cestovního ruchu v národním hospodářství je Světovou organizací cestovního ruchu hodnoceno na základě podílu cestovního ruchu na tvorbě hrubého domácího produktu, exportu, zaměstnanosti a investic (Petrů, 1999).

Cestovní ruch můžeme nejčastěji členit na formy (hledisko motivů účasti na cestovním ruchu) a druhy (hledisko jevového průběhu cestovního ruchu). V praxi většinou dochází k prolínání obou hledisek (Indrová, 2009).

Okolí cestovního ruchu jako systému tvoří ekonomické, politické, sociální, technicko-technologické a ekologické prostředí. Subjekt cestovního ruchu je každý, kdo uspokojuje své potřeby spotřebou statků cestovního ruchu. Je to cestující označený jako návštěvník, turista nebo výletník. Objektem cestovního ruchu je všechno, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Jde o přírodu, kulturu, hospodářství apod. (Hesková, 2006).

Systém cestovního ruchu je otevřený systém. To znamená, že podléhá mnoha vlivům a tlakům, které vznikají mimo systém samotný. To je globální životní prostředí a makroprostředí, které se skládá z velkého množství vlivů, které široce ovlivňují všechny lidské činnosti a nejsou tedy specifické pro cestování a cestovní ruch v jejich účinku. Mikroprostředí se skládá z organizací, vlivů a síly, které leží v destinaci bezprostřední arény cestovního ruchu a hospodářské soutěže. Tyto úzké prvky životního prostředí mívají okamžitý dopad, na rozdíl od prvků makroprostředí.

Nicméně mikroprostředí je často v zájmu manažerů pro jeho blízkost a bezprostřednost, slouží zákazníkům a umožňuje konkurenceschopnost (Ritchie & Crouch 2003).

2.2 Předpoklady cestovního ruchu

Cestovní ruch má smysl rozvíjet jen v těch oblastech, v nichž má pro svůj rozvoj nejlepší předpoklady. Na vytváření možností pro rozvoj cestovního ruchu se podílí široká škála činitelů. Všechny předpoklady cestovního ruchu je možné rozdělit do skupin podle přístupů nahlížení na danou problematiku.

Podle genetického přístupu členíme předpoklady na: přírodní (fyzicko-geografické prvky krajinného systému), kulturněhistorické (souvislost s historií a kulturou společnosti) a společenské (všechny ostatní činitele vytvořené člověkem).

Podle funkčního hlediska členíme předpoklady na: základní (přírodní a demografické předpoklady), podporující (růst obyvatel v zájmovém území, rozvoj zájmu o cestovní ruch, komunikační dostupnost oblasti ekonomické a finanční předpoklady a psychologické aspekty) a brzdící (vlivy politických konfliktů, hospodářských krizí a klimaticky nepříznivých období). Kompletní představu o předpokladech cestovního ruchu nám udává funkčně-chronologický model. Ten nám dělí předpoklady cestovního ruchu na lokalizační, selektivní a realizační (Mariot, 1983).

Lokalizační činitele vytvářejí možnosti pro lokalizaci cestovního ruchu ve vztahu nabídky teritoria, selektivní činitele stimulují vznik cestovního ruchu ve funkci poptávky, a realizační činitele umožňují faktickou realizaci cestovního ruchu (Hrala, 2005).

Podle Mirvalda et al. (1994) se ke každé z těchto tří skupin předpokladů řadí určité specifické předpoklady.

Selektivní předpoklady obecně vyjadřují způsobilost společnosti k účasti na cestovním ruchu. Předpoklady společnosti pro tuto činnost předurčuje ekonomická i kulturní úroveň a také daná politická situace. Účast na cestovním ruchu v různých oblastech světa je odlišná v závislosti na úrovni urbanizace, demografických změnách, sociologických a ekologických předpokladech a politické situace v kontextu se světem.

Faktory mají primární postavení především v rozvoji cestovního ruchu v konkrétních oblastech. Dělí se na objektivní faktory, které zahrnují politiku místního i světového charakteru, ekonomické předpoklady, demografické skutečnosti a kvalitu životního prostředí. Druhou skupinou jsou subjektivní faktory, které zahrnují psychologické a jiné pohnutky ovlivněné kulturní úrovní obyvatel, reklamou, propagací, apod. (Hrala, 2005).

Lokalizační předpoklady jsou spojeny přímo s oblastí, kde je cestovní ruch poskytován. Každá krajina je vhodná pro různé formy cestovního ruchu. Také lokalizační předpoklady můžeme členit, a to na přírodní, kulturně - historické a ostatní. Mezi ostatní lokalizační předpoklady můžeme zařadit zajímavá civilizační díla svědčící o mimořádném umu lidstva.

Realizační předpoklady zajišťují samotnou účast na cestovním ruchu v rekreačních oblastech, které mají vhodné lokalizační předpoklady. K těmto předpokladům řadíme dopravní předpoklady a předpoklady materiálně technické základny, pod níž si můžeme představit např. ubytovací a stravovací zařízení, sportovní a kulturní zařízení, cestovní kanceláře, informační centra, atd. (Mirvald et al., 1994).

2.3 Účastník cestovního ruchu

Turistu, neboli účastníka cestovního ruchu, můžeme charakterizovat jako dočasného návštěvníka, který se zdrží v navštěvované zemi alespoň 24 hodin a motivem jeho cestování je buď využití volného času, nebo vyřizování různých záležitostí. Výletníci jsou dočasní návštěvníci, kteří se zdrží pouze jeden den v navštěvované zemi, aniž by v této zemi přenocovali (Petrů & Holubová 1994).

Existuje názor, kde účastníka cestovního ruchu dělíme na turistu a na cestovatele (objevitele). Podle něhož je turista někdo, kdo si kupuje zájezd jako balíček předem sestavených služeb, zatímco cestovatel si svoji dovolenou plánuje sám zcela nezávisle (Horner & Swarbrooke, 2003).

Za nejstarší cestovatele jsou označovány staří Řekové, Egypťané a Římané, kteří při svých cestách využívali místních obyvatel ve funkci průvodců a tlumočnicků (Jakubíková et al., 1999).

Na otázku proč lidé cestují, je obtížné odpovědět. Podle Hornerové a Swarbrooka (Horner & Swarbrooke, 2003) ovlivňují volbu lidí cestovat dva faktory, a to motivační a determinující.

Motivační faktory vedou lidi k potřebě rekreace, dovolené nebo k potřebě různých aktivit provozovaných ve volném čase. Motivační faktory se rozdělují například do těchto kategorií – fyzické, emocionální, kulturní, postavení, osobní a osobní rozvoj.

Determinující faktory pak určují, zda zákazník bude nebo nebude moci jet na dovolenou, a jaké typy výletů nebo cest bude moci podniknout za předpokladu, že bude moci jet na dovolenou. Zjednodušeně tedy rozhodují o tom kam pojedete, kdy pojedete a co bude dělat na cílovém místě.

Mezi determinující faktory tedy patří disponibilní část příjmů, pracovní a rodinné závazky a množství volného času (Horner & Swarbrook, 2003).

Z tohoto rozdělení rozhodujících faktorů tedy vyplývá, že různé zákazníky mohou ovlivnit různé motivační a determinující faktory pro koupi téhož produktu.

Základem pro úspěšné podnikání v oblasti cestovního ruchu je nepochybně pochopení chování a nákupního rozhodování účastníků (Dvořák, 2006).

Každý turista je jiný a přitahují ho jiné destinace a aktivity. Tento fakt je základem pro segmentaci trhu, která se používá k efektivnímu zaměření nabídky služeb cestovního ruchu na určité skupiny obyvatelstva (Dolnicar, 2008).

Toto zjištění vedlo vědce ke snaze vyprodukovat typologie turistů, které by odrážely jejich chování. Je však těžké určit, kdo bude patřit do jakého typu, neboť většina rozdělení je na základě určitých kritérií, ale přitom je stejně důležité pochopit, jak turisté vnímají sami sebe.

Sociolog Cohen (Cohen 1979 in Horner & Swarbrooke, 2003) dělí turisty na tyto typy:

- Organizovaný masový turista – kupuje si dovolenou jako balíček služeb, volí populární destinaci a cestuje většinou s přáteli,
- individuální masový turista – kupuje si balíček, kterým není tolik svázaný a který mu nabízí určitou svobodu rozhodování o programu a pohybu, přesto se drží vyjetých cest,
- turista – průzkumník – vše si plánuje sám, objevuje místní „speciality“ a seznamuje se s domorodými obyvateli,

- turista – tulák – dočasně má za cíl stát se součástí místní komunity, distancuje se od jakékoli formy cestovního ruchu.

Dále Cohen (Cohen 1979 in Horner & Swarbrooke, 2003) dělí turisty také podle typu zážitků, které hledají:

- Rekreační turista – jde mu především o fyzickou rekreaci,
- diverziální turista – hledá rozmanitost, chce zapomenout na starosti každodenního života,
- zážitkový turista – vyhledává autentické zážitky,
- experimentální turista – hledá užší kontakt s místní kulturou,
- existenciální turista – snaží se plně ponořit do cizích kultu.

Jiný pohled nabízí Smith (Smith 1995 in Horner & Swarbrooke, 2003), který identifikoval sedm typů turistů:

- Objevitelé – cestují za účelem objevení neznámého, téměř jako antropologové,
- elitní turisté – zkušení cestovatelé, kteří upřednostňují drahé cesty, které vyhovují jejich požadavkům,
- nekonvenční turisté – snaží se vyhýbat ostatním turistům,
- neobvyklí turisté – podnikají výlety mimo organizovaný program za účelem seznámení se s místní kulturou,

- nastávající masoví turisté – preferují to, co je jim blízké před místní kulturou,
- masoví turisté – jsou součástí masového toku, očekávají tytéž služby, jaké mají doma,
- charteroví turisté – nezajímá je cíl cesty, ale naplnění vlastních představ.

Aby se dalo efektivně využít typologií vyžadovalo by to podrobné údaje o zákaznících a jejich postojích. Tyto údaje však v cestovním ruchu chybí, a to z důvodu nákladnosti jejich shromažďování a problematiky s popsáním, co zákazníka vede k tomu, jak se chová.

Převážná část nebere v úvahu, že zákazník se může přesunovat mezi jednotlivými typy, podle toho, jak reaguje na různé činitele, kteří ovlivňují jeho chování. Proto by nebylo moudré brát takové typologie příliš doslovně, nicméně mohou posloužit jako základna úvah o zákaznících, např. při navrhování nových produktů (Horner & Swarbrooke, 2003).

2.4 Naučné stezky

Naučné stezky v České republice návštěvníka seznamují s nejzajímavějšími místy naší země. Zpravidla to jsou vyznačované výchovně vzdělávací trasy vedené přírodně nebo kulturně pozoruhodnými prostory, na nichž jsou vybrány některé významné jevy a objekty, které jsou zvláště vysvětleny. Výklad na stanovených místech se podává zpravidla na informačních panelech nebo v průvodcovském textu, případně kombinací obou způsobů. K tomuto účelu většinou využívá informační panely, tištěné průvodce nebo jinou formu (www.plzenskykraj.kct.cz).

Informační panely, slouží jako zastávka na naučné stezce, kde se může návštěvník dočíst více např. o zdejší krajině a historii daného místa, popřípadě si zde odpočinout. Tyto zastávky bývají rovnoměrně rozmístěny po celé délce trasy a jsou očíslovány vzestupně od výchozího ke konečnému místu.

Každý panel se většinou zabývá jedním tématem, tématickým okruhem nebo jevem, který je na trase (ideálně přímo na místě, kde zastávka stojí) možné pozorovat či demonstrovat. Na panelu tedy nalezneme text doprovázený souvisejícími obrázky, schémata, apod.

K některým stezkám je k dispozici kromě informačních panelů také tištěný průvodce, kde je tematika popsána podrobněji. Často je ale problém s jejich dostupností, protože každé město nemusí mít infocentrum. Někteří tvůrci stezek už začínají místo tištěných průvodců využívat internet, kde nabízejí tyto materiály v elektronické podobě ke stažení. Tento způsob je jistě velmi efektivnější, co se distribuce informací týče, a v neposlední řadě i nákladově výhodnější, protože tvůrcům ušetří finance spojené s tiskem průvodců.

Naučné stezky bývají značeny, aby návštěvník věděl kudy má dále pokračovat ve zdolávání trasy. Značí se obvykle smluvenou značkou pro naučné stezky, a to bílým čtvercem o velikosti 10 x 10 cm s úhlopříčným zeleným pruhem vedeným z levého horního do pravého dolního rohu. Některé stezky mohou být ale značeny i jinak, třeba místním psaníčkem, specifickým značením, ukazateli nebo mohou vést po stávající turisticky značené trase. Velkým nedostatkem se však stává buď zcela chybějící, nebo alespoň nedostatečné značení.

O naučnou stezku by se měl někdo starat, musí udržovat její trasu, vysekávat kopřivy, opravovat chodníčky, udržovat značení, nahrazovat zničené panely. Naučné stezky musí odolávat řadě nepříznivým jevům, které nesou vinu za její poškozování. Kromě nepříznivého počasí a nedostatku údržby se na nich podepisují vandalové (www.stezky.info).

Pokud tedy výčet těchto informací shrnu, tak bych naučnou stezku popsala jako značenou trasu, která má nějaký výchozí a konečný bod, ke kterému se návštěvník dopravuje pomocí informačních panelů a pomocí nějakého ustáleného způsobu značení této trasy, vyobrazených většinou na stromech podél cesty, které ho navedou na další zastávku. Hlavní význam naučné stezky je v tom, vzdělávat návštěvníka, ale jistě nám výprava na stezku poslouží i k jiným účelům, např. nám nabízí odpočinek v podobě nerušené procházky krásnou přírodou po udržovaných cestách.

2.5 Vybraná oblast

Novohradské hory se rozprostírají při státní hranici České republiky s Rakouskem na ploše 162 km čtverečních. Vyplňují území mezi Novými Hrady, Benešovem nad Černou a Dolním Dvořištěm. Novohradské hory leží v jihočeském kraji, který je významnou turistickou a rekreační oblastí. Přírodní i kulturně historické bohatství tohoto kraje umožňuje rozvoj cestovního ruchu.

Oblast Novohradských hor a Novohradského podhůří se rozkládá na území dvou mikroregionů, a to ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností Trhové Sviny a Kaplice.

Tato oblast je tvořena historicky národopisně zajímavou oblastí Doudlebska jižně od Českých Budějovic, zvlněnou krajinou Novohradského podhůří podél skalnatého údolí řeky Malše, výrazným zalesněným hřebenem Soběnovské vrchoviny, na východě novohradskou rybníční soustavou dotýkající se lužních lesů a rašeliníšť Třeboňské pánve (Hájek, 1995).

„Přírodní park Novohradské hory je rozsáhlá oblast s významnou přírodní a estetickou hodnotou, s harmonicky utvářenou horskou a podhorskou krajinou. Oblast, která je významná vysokým stupněm zachovalosti přírodního prostředí, na jehož formování se podílí přírodě blízké lesní a luční ekosystémy, rašeliníště, rybníky a prameniště, a dále dochované historické hodnoty území.“ (www.novohradky.cz).

Tato oblast se zatím může pyšnit nenarušenou přírodou, a to díky malé návštěvnosti, i navzdory ideálním podmínkám pro pěší i cyklistické výlety. Do nedávné doby zde byl totiž omezen pohyb návštěvníků, protože většina krajiny ležela v pohraničním pásmu, do něhož neměli turisté povolený vstup.

Po zrušení tohoto pásma byly zpřístupněny rozsáhlé plochy lesních porostů při hranicích s Rakouskem, bylo zde provedeno turistické značení a začala se pozvolna budovat infrastruktura.

Toto území je z více než na 75% pokryto rozsáhlými lesními porosty, v nichž na řadě míst jsou určující dřevinou jehličnany, jinde jsou lesy smíšené či listnaté (www.jiznicehy.cz).

Nedotčená krajina je zde zachována také díky absenci průmyslu, jelikož většina pracovních příležitostí je směřována do lesnictví a zemědělství.

Území Novohradských hor bylo navrženo k vyhlášení za chráněnou krajinnou oblast, prozatím je chráněno nižším stupněm ochrany jako Přírodní park. Tento statut má zajistit uchování krajinného rázu a mimořádných přírodních hodnot příštím generacím, a zároveň má zajistit využití těchto hodnot pro rozvoj oblasti (Marek, 2000).

Vrcholky Novohradských hor přerůstají 1000 m n.m. Nejvyšších výšek dosahují v Žofínské hornatině na česko-rakouské hranici Kamencem (1.072 m). Ze čtrnácti vrcholů, které v Novohradských horách přesahují 1.000 m, leží na našem území ještě Myslivna (1.040 m) a Vysoká (1.034 m).

Díky čerstvému větru vanoucímu přímo z Alp se vyznačuje místní klima jako vhodné pro lidi trpící dýchacími potížemi. Díky tomu, bylo Novohradsko považováno za léčebnou oblast. O tom svědčí i existence bývalých lázeňských oblastí jako je Hojná a Dobrá Voda a Tereziiny lázně.

Celé Novohradsko významně ovlivnil rod Buquoyů, který zde držel své panství 325 let až do roku 1945 a zanechal zde mnoho významných stavebních, uměleckých i přírodních památek. Právě rodině Buquoyům vděčíme za dnešní podobu národní přírodní památky Terezino údolí, kterou zde v průběhu tří staletí budovali. Park, jímž protéká říčka Stropnice, se původně jmenoval Krásné údolí.

Dnešní Nové Hrady jsou rozvíjejícím se městem, zejména pak v oblasti cestovního ruchu a lázeňství. Nově se na Novohradsku začíná rozvíjet vysoké školství, věda a výzkum, a to zejména díky aktivitám provozovaných v Akademickém a univerzitním centru Nové Hrady.

Nedílnou součástí nabídky cestovního ruchu je také pořádání kulturních, společenských a sportovních akcí, které zde mají mnohaletou tradici

Významné přírodní úkazy této krajiny tvoří Terezino údolí, Žofínský a Hojnovodský prales, jedny z nejstarších pralesů, a Červené Blato. K vyhledávaným oblastem patří Novohradsko také díky bohaté nabídce kulturně historických atraktivit, mezi něž patří zcela určitě zámek v Nových Hradech, gotický hrad v Nových Hradech, tvrz Cuknštejn a Buquoyská rezidence (www.novohradskehory.com).

V Novohradských horách, které nabízí výborné podmínky pro pěší turistiku, nalezneme řadu naučných stezek, kterým se dále v této práci věnuji, jmenovitě to je NS Terezino

údolí, Lesnická NS v Terčíně údolí, NS Sokolí hnízdo, NS Hojná Voda, NS Brána do Novohradských hor, NS Krajinou humanity a NS Červené Blato.

3 CÍLE A METODY

3.1 Cíle a hypotézy

3.1.1 Hlavní cíl:

Zhodnocení současného stavu využití naučných stezek ve vybrané oblasti.

3.1.2 Dílčí cíle a hypotézy:

C1: Dokumentace naučných stezek ve vybrané oblasti.

H1.1: Naučné stezky ve vymezeném území se liší svými geografickými charakteristikami.

C2: Zhodnocení vztahu návštěvníků k naučným stezkám.

H2.1: Existují rozdíly v postojích k atributům naučných stezek mezi návštěvnickými segmenty.

C3: Návrhy optimalizace využití naučných stezek ve vybrané oblasti.

H3.1: Ve vymezené oblasti existují možnosti optimalizace využití naučných stezek.

3.2 Data a metody

Zpracování bakalářské práce bylo rozděleno do několika částí.

Vymezení území

Pro tuto práci byla zvolena byla oblast Novohradských hor v jižních Čechách. Ve sledované oblasti se budeme věnovat těmto naučným stezkám: NS Terezino údolí, Lesnická NS v Terčině údolí, NS Sokolí hnízdo, NS Hojná Voda, NS Brána do Novohradských

hor, NS Krajinou humanity a NS Červené Blato - tato stezka byla do sledovaného území vybrána i přesto, že svou polohou již nezasahuje do Novohradských hor. Zařazena byla z důvodu její přímé návaznosti na systém turistických cest v tomto území.

Shromáždění sekundárních dat

Sekundární data vytvořil v minulosti někdo před námi, a zpravidla za jiným účelem. Za pomoci těchto dat byla vytvořena literární rešerše, která nás uvádí do teorie dané problematiky. Materiály byly pořízeny v univerzitní knihovně Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, ve vědecké knihovně v Českých Budějovicích a v informačním centru v Nových Hradech. Čerpáno bylo z odborných publikací, regionální literatury, map, průvodců a prospektů. Aktuální informace byly získány z internetu.

Bibliografické záznamy, bibliografický soupis a citační odkazy na tištěné materiály se striktně drží pravidel daných časopisem Tourism Management. Bibliografické elektronických materiálů jsou založena na ČSN ISO 690-2.

Shromáždění primárních dat

Primární data jsou taková data, která aktuálně sbíráme, abychom došli ke stanovenému cíli, v mém případě pomocí dotazníkového šetření a vlastního průzkumu v terénu.

Analýza získaných dat

Na základě vyplněných dotazníků, které jsem získala v průběhu dotazníkového šetření, byla zpracována data, která odráží aktuální poptávku a preference návštěvníků. Na základě dat zjištěných v terénu při absolvování naučných stezek, byla provedena analýza, která odráží aktuální nabídku NS ve sledovaném území.

Vypracování vlastní bakalářské práce

Provedeno na základě získaných dat a jejich zpracování, ze kterého byly vyvozeny adekvátní závěry.

3.2.1 Naučné stezky – trasování

Abych získala informace o naučných stezkách v regionu, provedla jsem analýzu aktuální nabídky.

Naučné stezky jsem nejdříve zmapovala v terénu, kde jsem zkoumala jednotlivé ukazatele (typy výhledů a povrchu). Získané informace byly identifikovány v mapách, které byly zaznamenávány v systému GIS.

GIS je geografický informační systém, který kombinuje vizuální geografické informace, tedy mapy se sofistikovanými počítačovými aplikacemi, které nám dávají nástroje pro práci a analýzu těchto informací. Namísto konceptu běžných papírových map, které zobrazují informace pouze graficky, GIS uchovává podstatně více informací o mapových prvcích v oddělené databázi. Takže GIS mapy nám dávají možnost přesně definovat požadavky při vyhledávání geografických informací.

V této práci jsem pracovala se systémem JANITOR (2.5.1.), který je určený k získání, organizaci, správě a analýze dat. V tomto systému byly vytvořeny vlastní vektorové vrstvy, a to následující typy:

Bodová vrstva

Bod je definován souřadnicemi x , y . Pomocí této vrstvy jsem do mapy přenesla rozmístění informačních panelů, kde každý bod představuje jeden konkrétní panel. Jako podkladovou mapu pro vytvoření této vrstvy byla použita mapa s názvem Ortofoto 0.5 m z nabídky CENIA Web Services a vlastní liniová vrstva s trasami naučných stezek.

Liniová vrstva

Linie je definována souborem bodů o souřadnicích x , y . Pomocí této vrstvy jsem do mapy přenesla trasy jednotlivých naučných stezek. Jako podkladovou mapu pro vytvoření této vrstvy byla použita mapa s názvem Ortofoto 0.5 m z nabídky CENIA Web Services.

Polygonová vrstva

Polygon je tvořen liniemi uzavírajícími část. Pomocí této vrstvy jsem do mapy přenesla polygony, kterými trasy NS procházejí, a podle podkladové vrstvy s názvem cenia_corine z nabídky CENIA Web Services jsem určila využití území naučných stezek.

V systému JANITOR jsem také zjišťovala v jaké geomorfologické jednotce a klimatické oblasti se NS vyskytují.

Dohledání konkrétní geomorfologické jednotky bylo provedeno podle podkladu, který je v nabídce CENIA Web Services pod názvem cenia_geomorf.

Klimatická oblast byla dohledána podle mapy klimatických regionů ČR (Quitt, 1971) a určena podle charakteristiky klimatických oblastí ČR podle Quitta (www.ovocnarska-unie.cz).

3.2.2 Naučné stezky – informační tabule

Forma a obsah všech informačních tabulí byla zaznamenána do databáze, kterou připravil vedoucí práce (<http://moodle09.ef.jcu.cz>), ve které byly sledovány následující kategorie s uvedenými hodnotami:

- Mapa – není mapa, mapa vypadající jako základní mapa ČR, mapa vypadající jako turistická mapa, ortofotosnímek, schématický náčrt plánu,
- stezka – je zakreslena, není zakreslena, je zakreslena i s lokalizací informačních tabulí,
- číslo – panel je/není očíslován,
- fotografie – je/není použito fotografií,
- kresby – je/není použito kreseb,
- diagram – je/není použito diagramů,
- graf – je/není použito grafů,
- otázky – součástí textu jsou/nejsou otázky k zamyšlení nebo úkoly k vypracování,

- interaktivita - součástí tabule nebo při ní jsou/nejsou interaktivní prvky,
- vybavení - u tabule jsou/nejsou žádná venkovní zařízení typu stojanu na kola, laviček, přístřešku, odpadkového koše apod.,
- stav – nové, zjevně staršího data, ale čitelné (starší cca 10 let), narušená tabule, devastovaná tabule,
- vznik – rok vzniku je/není dostupný,
- původce – společnost, která tabuli vybuodovala,
- obsah 1 – 5 – témata (zakódovány), kterým je tabule věnována.

3.2.3 Aktuální poptávka

3.2.3.1 Dotazníkové šetření

K naplnění dílčího cíle C2 bylo použito primárních dat nashromážděných pomocí kvantitativního výzkumu (je zaměřen na rozsah, počet výskytu jevů, tj. věcné údaje, zjišťuje fakta, data o chování zákazníků, měřitelné souvislosti) metodou dotazníkového šetření.

Dotazníkové šetření bylo provedeno s cílem identifikovat preference návštěvníků k nejvýznamnějším atributům naučných stezek určených vedoucím práce (<http://moodle09.ef.jcu.cz>). Kromě toho byla sledována základní segmentační kritéria. Záznam byl proveden do tištěného dotazníku. Dotazníkové šetření probíhalo pomocí tazatele, který předával dotazníky respondentům k vyplnění, a to ve vybrané lokalitě. Práce tazatele spočívala v oslovení návštěvníka v dané lokalitě (předem určená naučná stezka), představení své osoby a seznámení s výzkumem, který pomocí dotazníkového šetření realizuje. Poté následovala žádost o vyplnění dotazníku, pokud byl oslovený ochotný spolupracovat, byl mu předán dotazník a psací potřeba. Respondenti vyplnili dotazník buď přímo na místě s tazatelem, nebo při absolvování naučné stezky a vyplněný dotazník vraceli tazateli při zpáteční cestě.

Dalším úkolem tazatele bylo vyhledat vhodné ubytovací zařízení v okolí naučné stezky, kde byli majitelé ochotni poskytnout dotazníky svým hostům k vyplnění.

To znamená, že tazatel rozvezl dotazníky do vybraných ubytovacích zařízení, a následně musel dotazníky vyzvednout. Rozvoz dotazníků proběhl v červnu 2010 a zpětný svoz v září 2010.

Dotazování v terénu proběhlo v období od června až do konce srpna roku 2010. Pro tento účel byly vybrány NS Terezino údolí, Lesnická NS v Terčině údolí a NS Sokolí hnízdo. Tento výběr vznikl proto, že se jedná o naučné stezky s nejvyšší návštěvností ze všech sledovaných NS a velkou frekvencí pohybu turistů, nepochybně z důvodu přímé blízkosti Nových Hradů. Díky hojně návštěvnosti bylo na těchto trasách snazší dosáhnout většího počtu vyplněných dotazníků, čímž byly ušetřeny náklady na čas a na dopravu na určenou stezku.

Výběr respondentů byl prováděn náhodným výběrem, základním souborem byli turisté, kteří se nacházeli v dané lokalitě a byli starší osmnácti let.

Celkem bylo vyplněno 233 dotazníků ve 4 lokalitách, a to buď přímo na trase naučné stezky, nebo v ubytovacím zařízení v místě, kde se naučná stezka nachází.

3.2.3.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Výsledné hodnoty dotazníkového šetření byly četnostně zpracovány a byly identifikovány potenciální rozdíly mezi segmentačními kritérii.

Obsah všech dotazníků byl zaznamenán do databáze, kterou připravil vedoucí práce (<http://moodle09.ef.jcu.cz>). Data byly četnostně zpracovány pomocí programu MS Excel 2003 a pro lepší orientaci promítnuty do grafické prezentace (grafy).

K určení potencionálních rozdílů v odpovědích mezi segmentačními kritérii byl použit chí-kvadrát test, který se používá k posouzení závislosti dvou kategorizovaných proměnných X a Y. Výchozí hypotézy vztahu těchto proměnných jsou následující:

- H_0 : Mezi X a Y neexistuje závislost.
- H_a : Mezi X a Y existuje závislost.

K tomuto porovnání používáme Pearsonův χ^2 test (Pearson Chi-Square test). Vypočítaná χ^2 statistika se přibližuje k 0, pokud jsou proměnné nezávislé a v opačném případě výrazně roste, ale pro celkový závěr o významnosti testu je důležitější hladina významnosti než skutečná velikost této statistiky.

Zvolíme kritickou hladinu významnosti α^* , tzn. pravděpodobnost zamítnutí hypotézy nezávislosti H_0 , jestliže je správná. Obvykle se používá 5 % hladina významnosti, tj. $\alpha^* = 0,05$, kterou rovněž budeme používat.

Oboustranná asymptotická významnost α , je založena na předpokladu, že počet pozorování je dostatečně velký. Dosažená hladina této významnosti nám umožní rozhodnout, zda přijmeme nebo zamítneme H_0 dle následujícího pravidla:

- $\alpha > \alpha^*$, nezamítáme H_0 ve prospěch H_a ,
- $\alpha \leq \alpha^*$, zamítáme H_0 ve prospěch H_a .

3.2.4 Projekt optimalizace

Výběr problému, který projekt řeší, proběhl na základě zjištěných nedostatků, které byly odhaleny porovnáním nabídky a poptávky v oblasti naučných stezek. Projekt byl vypracován na základě dokumentace naučných stezek a výsledků dotazníkového šetření. Byl proveden soupis potřebných investic s uvedenými cenami, kalkulace nákladů a podklad pro financování projektu.

4 VÝSLEDKY

4.1 Analýzy nabídky naučných stezek

4.1.1 Lesnická naučná stezka

Lesnická stezka je jednou z naučných stezek, které se nachází v přírodním parku Tereziho údolí.

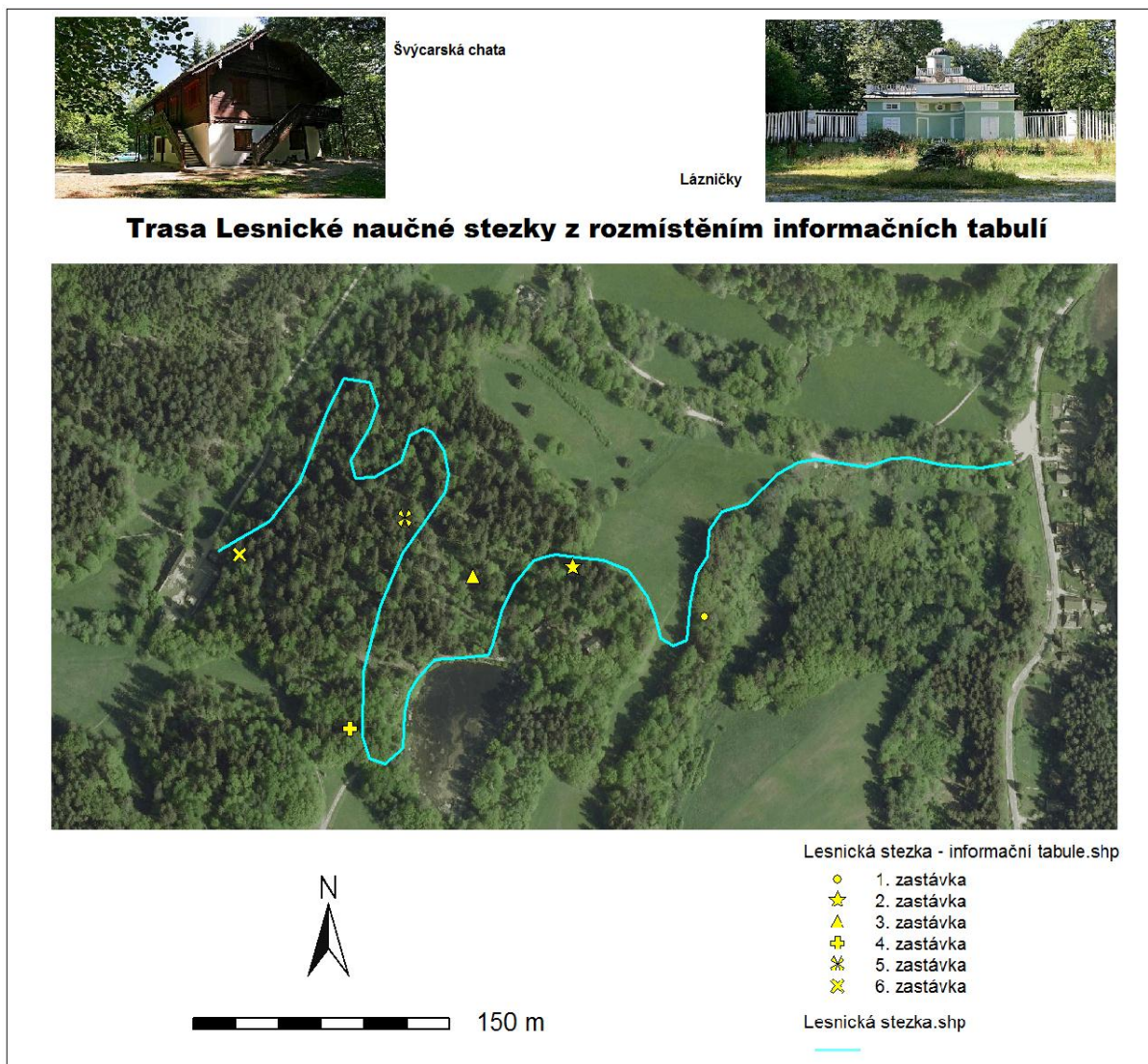
Prochází jeho jižní částí a věnuje se stromům a lesnímu hospodářství, památným stromům, vodohospodářské a klimatické funkci lesa, biologické ochraně lesa, přírodě blízkému způsobu hospodaření v lese a zajímavostem z lesního světa.

S tímto tématickým okruhem seznamuje návštěvníka celkem na šesti informačních panelech. Panely jsou označeny číslem, číslování je vzestupné od začátku stezky k jejímu konci, dále jsou panely doplněny o fotografie, kresby a diagram, který se nachází pouze na 1. panelu. Informační panely jsou ve velmi dobrém stavu a jejich vybudování umožnili Český svaz ochránců přírody a lesy ČR. Stezku realizovala a provozuje ZO ČSOP Nové Hrady. K dostání je v informačním centru Nové Hrady tištěný průvodce k naučné stezce.

Vstup do chráněného území se nachází v Údolí pod Novými Hrady. Stezka začíná u vstupní brány do parku v osadě Údolí, kde je umístěna informační tabule s mapkou celé trasy, která pokračuje jihozápadně směrem k památnému dubu, na Švýcarskou chatu, k rybníku Gabriel a končí u zastávky Lázníčky. Délka trasy naučné stezky je cca 1,5 km, návštěvník však musí počítat i se zpáteční cestou opět ke vstupní bráně, jelikož stezka má začátek i konec v jiném bodě. Naučná stezka je určena výhradně pro pěší turistiku.

Lesnická naučná stezka se nachází v geomorfologické jednotce Rychnovská pahorkatina a v mírně teplé klimatické oblasti s označením MT3.

Obrázek č. 4.1.1.1: Trasa Lesnické NS



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

Z tabulky č. 4.1.1.1 můžeme vyčíst, že převážnou část (cca 68 %) Lesnické stezky tvoří území s uzavřeným výhledem (výhled do 45°). Na zbylém území (cca 31 %) je zastoupen omezený výhled s viditelným horizontem (viditelný horizont mezi 180° a 45°).

Tabulka č. 4.1.1.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Výhled	Délka (m)	Délka (%)
Omezený	492	31,36
Uzavřený	1 077	68,64
Celkem	1 569	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Většinu území (cca 70 %) naučné stezky může návštěvník projít po zpevněném jednoduchém povrchu. Začátek trasy od vstupní brány vede po zpevněném komplexním povrchu (cca 11 %). Zbývající část trasy (cca 18 %) je tvořena nezpevněným povrchem, jedná se o území kolem Švýcarské chaty až k rybníku Gabriel.

Tabulka č. 4.1.1.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

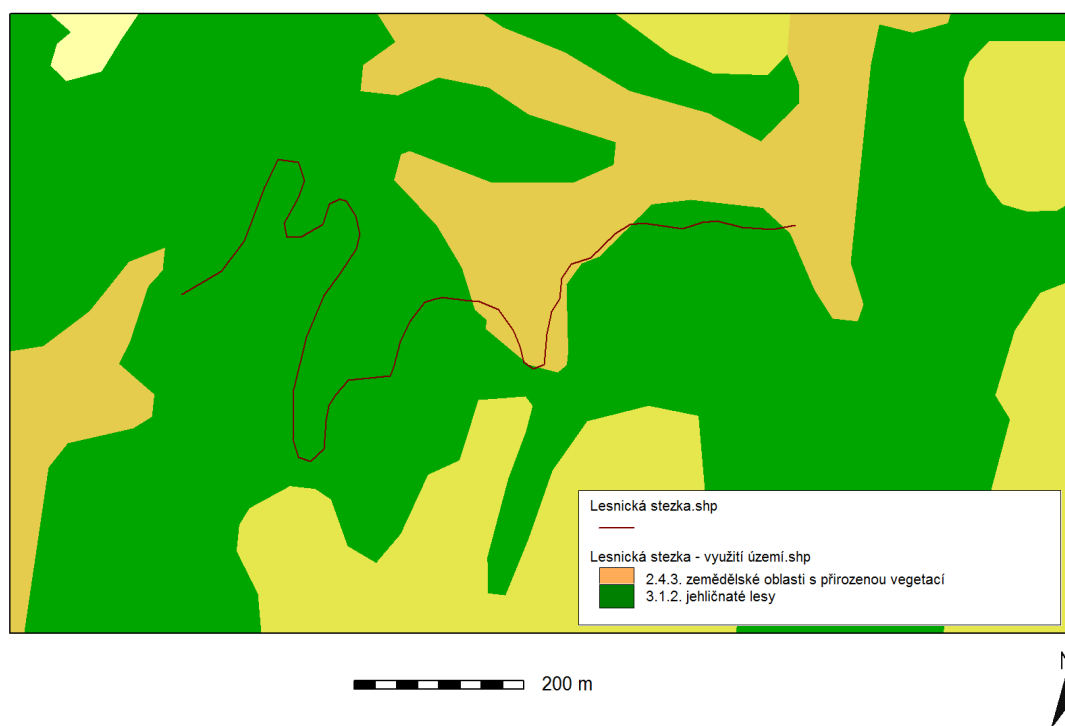
Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný komplexní	180	11,47
Zpevněný jednoduchý	1 110	70,75
Nezpevněný	279	17,78
Celkem	1 569	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z mapy na obrázku č. 4.1.1.2 je patrné, že naučná stezka zasahuje do dvou typů území. Většina území (cca 79 %) vede jehličnatými lesy, zbývající část trasy (cca 21 %) se nachází v zemědělské oblasti s přirozenou vegetací.

Obrázek č. 4.1.1.2: Využití území Lesnické NS

Využití území Lesnické naučné stezky podle CORINE 2000



Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 4.1.1.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Zemědělské oblasti s přirozenou vegetací	329	20,97
Jehličnaté lesy	1 240	79,03
Celkem	1 569	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.1.2 Naučná stezka Terezino údolí

Národní přírodní památka Terčino nebo také Terezino údolí leží jihozápadně od města Nové Hrady, v údolí říčky Stropnice (www.turistik.cz).

Přírodně krajinářský park byl založen počátkem druhé poloviny 18. století hrabětem Janem Buquoyem. V roce 1949 byl vyhlášen na ploše 68,8 ha jako Státní přírodní rezervace a v roce 1992 jako Národní přírodní památka o současné rozloze parku 138,3 ha (Marek, 2000).

Na přelomu 18. a 19. století zde byly vysázeny exotické dřeviny a vznikla zde řada romantizujících staveb sloužících především lázeňským účelům (Hamr, Lázněčky, Modrý dům, Švýcarský dům). V západní části parku se nachází uměle vytvořený vodopád. Na východním okraji parku stojí zřícenina gotické tvrze Cuknštejn z 15. století.

Parkem prochází naučná stezka a vycházkový okruh, které seznamují návštěvníky s historií parku i se všemi zajímavostmi, které se zde vyskytují (Marek, 2000).

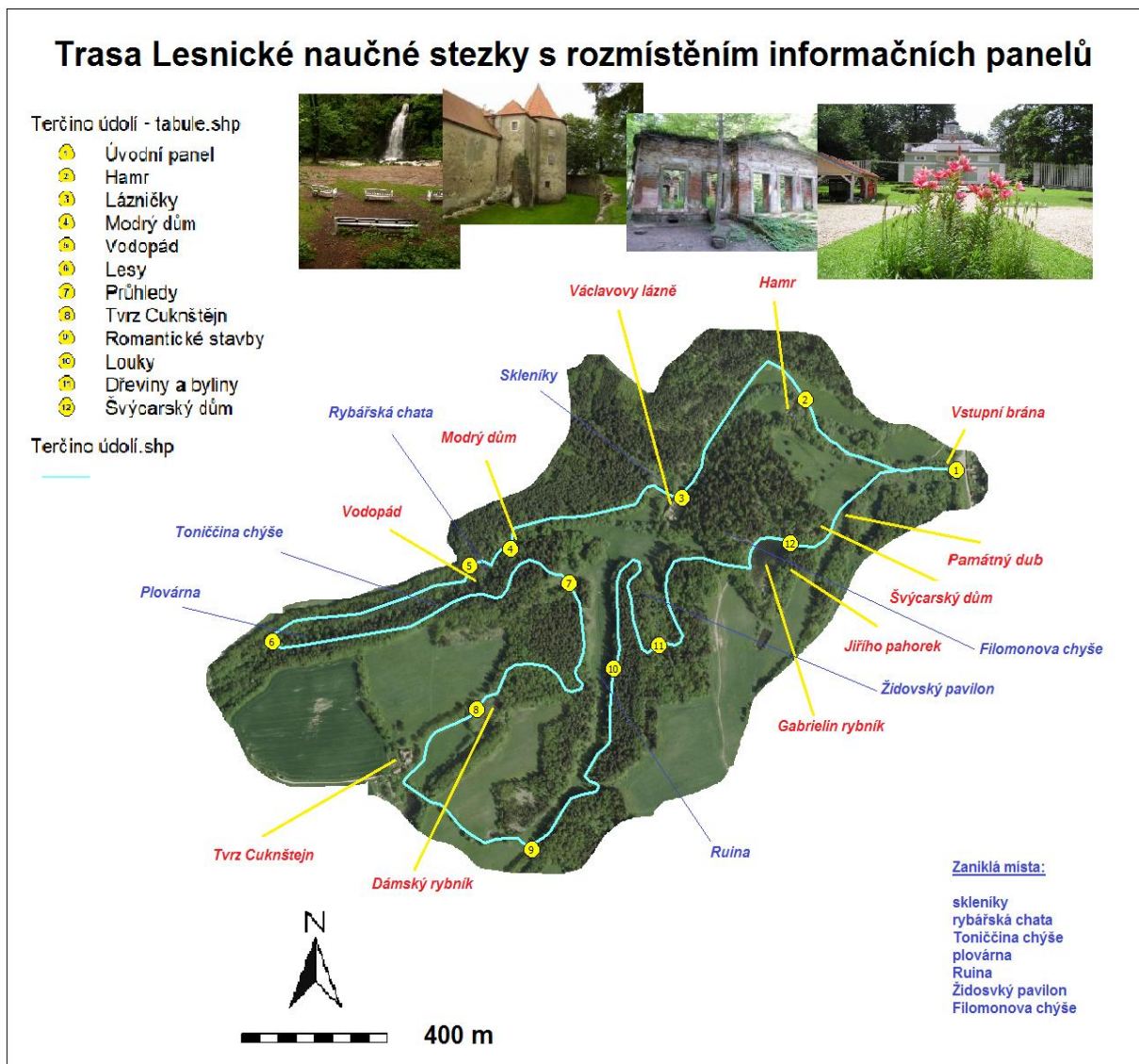
Dále se zde návštěvníci dozvědí více o přeměně této krajiny lidmi a o zdejších dendrologických zvláštностech (vzácné dřeviny).

Okružní trasa, dlouhá necelých 7 km, začíná i končí u vstupu do parku v osadě Údolí, kde je možné nechat vůz na parkovišti. Na trase je umístěno 12 zastavení, na nichž se nacházejí informační panely, které jsou číslovány. Na několika místech jsou vybudovány odpočívadla a takřka po celém parku jsou instalovány lavičky. Trasa je určena především pro pěší turistiku (sjíždná i pro kola a kočárky).

Informační panely jsou ve velmi dobrém stavu, a o jejich vybudování se zasloužil Národní památkový ústav. Na většině panelech je text doprovázen fotografiemi a kresbami. Obsahují také německé a anglické jazykové mutace. Stezku realizovala a provozuje Správa CHKO Blanský les. K dostání je v informačním centru Nové Hrady tištěný průvodce k naučné stezce.

Naučná stezka Terezino údolí se nachází v geomorfologické jednotce Rychnovská pahorkatina. Stezka se nachází v mírně teplé klimatické oblasti s označením MT3.

Obrázek č. 4.1.2.1: Trasa NS Tereзино údolí.



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

Převážnou část (cca 68 %) stezky tvoří území s uzavřeným výhledem (výhled do 45°). Na zbylém území (cca 28 %) je zastoupen omezený výhled s viditelným horizontem (viditelný horizont mezi 180° a 45°) a otevřený výhled s viditelností nad 180° (cca 4 %).

Většina trasy této stezky vede hlavně lesním porostem popřípadě podél lesa, proto je zde otevřený výhled zastoupen jen na jedné části stezky.

Tabulka č. 4.1.2.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky

Výhled	Délka (m)	Délka (%)
Otevřený	247	3,65
Omezený	1 892	27,96
Uzavřený	4 627	68,39
Celkem	6 766	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Většinu území (cca 57 %) naučné stezky může návštěvník projít po zpevněném jednoduchém povrchu. Začátek trasy od vstupní brány vede po zpevněném komplexním povrchu, který se skládá z šotoliny a kamenného štětu (cca 17 %).

Zbývající část trasy (cca 20 %) je tvořena nezpevněným povrchem, který vede převážně lesním porostem a zpevněným komplexním, který je tvořen asfaltem (cca 6 %) a objevuje se pouze u tvrze Cuknštejn, odkud vede k zástávce č. 9.

Tabulka č. 4.1.2.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

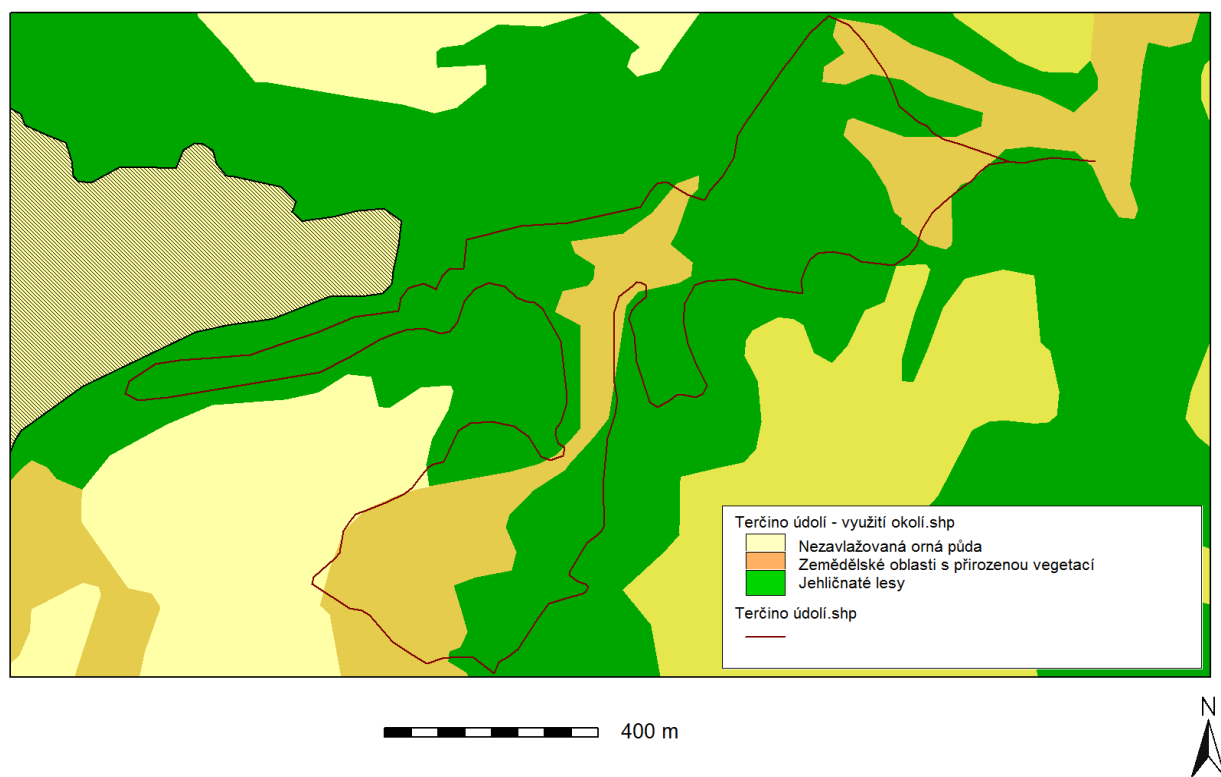
Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný komplexní (asfalt)	418	6,18
Zpevněný komplexní (šotolina)	1 124	16,61
Zpevněný jednoduchý	3 849	56,89
Nezpevněný	1 375	20,32
Celkem	6 766	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z mapy č. 4.1.2.2 je patrné, že naučná stezka zasahuje do tří typů území. Díky polygonové vrstvě, která byla vytvořena za účelem zjištění délky jednotlivých částí naučné stezky, které vedou různými typy území, jsme získali data v tabulce, které nám udávají, že většina území (cca 80 %) vede jehličnatými lesy, zbývající část trasy (cca 17 %) se nachází v zemědělské oblasti s přirozenou vegetací a na území s nezavlažovanou ornou půdou (cca 3 %).

Obrázek č. 4.1.2.2: Využití území NS Terezino údolí.

Využití území naučné stezky Terezino údolí podle CORINE 2000



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Cenia_Corine).

Tabulka č. 4.1.2.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Zemědělské oblasti s přirozenou vegetací	1 176	17,38
Nezavlažovaná orná půda	184	2,72
Jehličnaté lesy	5 406	79,03
Celkem	6 766	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.1.3 Naučná stezka Sokolí hnízdo

Naučná stezka, které je označována jako školní, vede nejbližším okolím Nových Hradů. Výchozí bod se nachází nedaleko novohradského hradu před budovou základní školy a okruh končí také u MŠ v Nových hradech nedaleko náměstí.

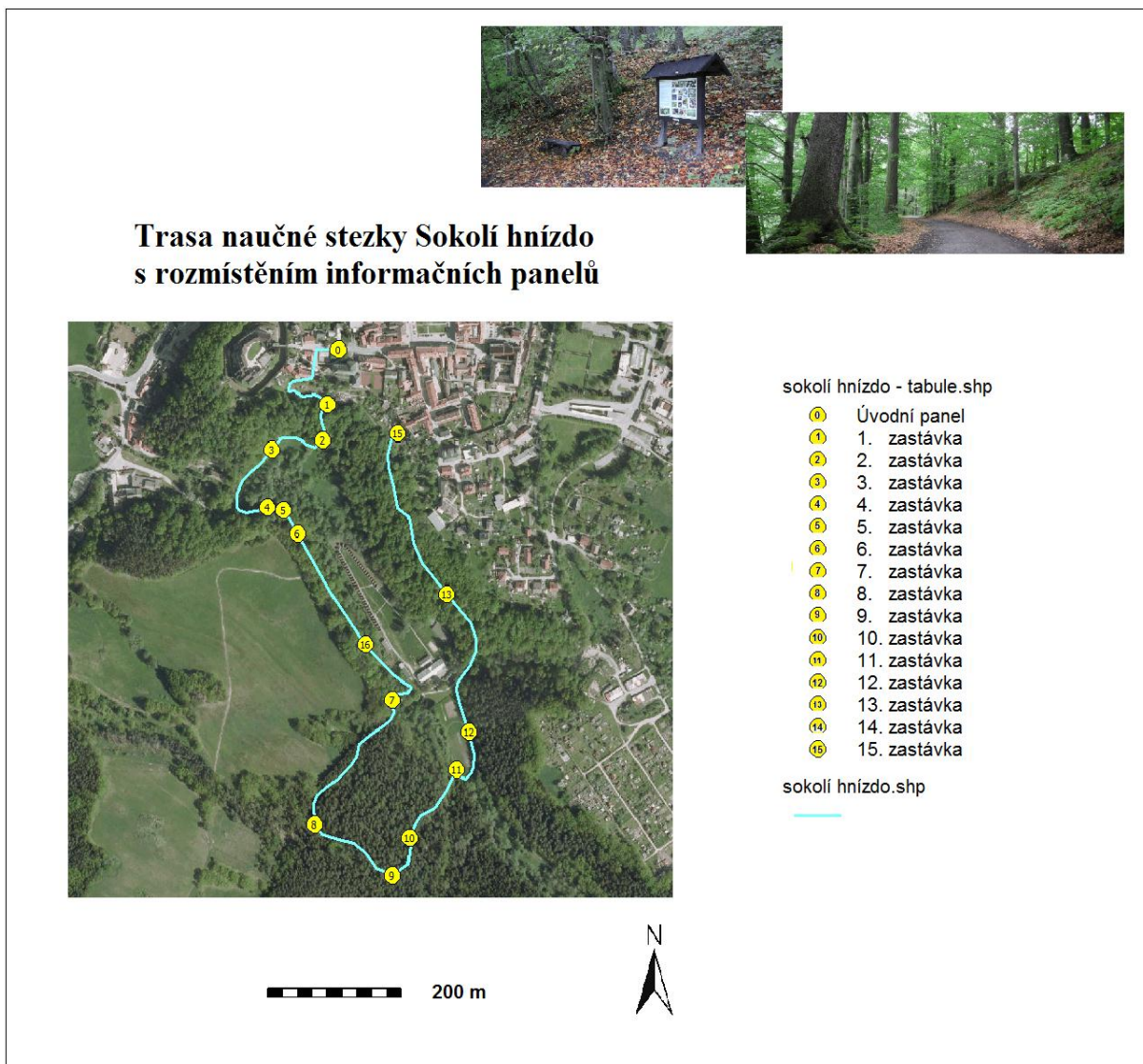
Stezka se prolíná přírodou novohradského podhradí a nabízí návštěvníkům nenáročnou příjemnou vycházku. Trasa je určena pouze pro pěší. Trasa stezky je vedena lehkým terénem, převážně po lesních pěšinách nebo dřevěných chodnicích.

Absolvování školní naučné stezky umožňuje na relativně krátké – necelé tři kilometry dlouhé- trase seznámení s většinou typických přirozených i kulturních ekosystémů území Přírodního parku Novohradské hory. Na trase najdeme i několik mohutných památných stromů - staleté duby, buky, jasany, javory i lípy. Celkově je členitá trasa naučné stezky vhodná pro všechny zájemce o přírodní zajímavosti (www.sdruzeniruze.cz).

Stezka je v terénu vyznačena místním značením (zelená „psanička“). Na trase je umístěno celkem 15 informačních panelů, které seznamují návštěvníka se zdejší okolní přírodou. Informační panely jsou ve velmi dobrém stavu, až na poslední 15. panel, který byl poškozen díky vandalismu, nicméně text zůstal čitelný. O jejich vybudování se postaral Národní památkový ústav. Stezku realizovala a provozuje ZO ČSOP Nové Hradky. K dostání je v informačním centru Nové Hradky tištěný průvodce k naučné stezce.

Naučná stezka Sokolí hnízdo se nachází v geomorfologické jednotce Rychnovská pahorkatina a v mírně teplé klimatické oblasti s označením MT3.

Obrázek č. 4.1.3.1: Trasa NS Sokolí hnízdo



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

Převážnou část (cca 67 %) naučné stezky tvoří území s uzavřeným výhledem (výhled do 45°). Na zbylém území (cca 33 %) je zastoupen omezený výhled s viditelným horizontem (viditelný horizont mezi 180° a 45°).

Většina trasy této stezky vede hlavně lesním porostem popřípadě podél lesa, což je příčina toho, že zde nenalezneme otevřený výhled (nad 180°).

Tabulka č. 4.1.3.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky

Výhled	Délka (m)	Délka (%)
Otevřený	722	32,83
Omezený	1 477	67,17
Celkem	2 199	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Většinu území (cca 52 %) naučné stezky může návštěvník projít po zpevněném jednoduchém povrchu. Jako druhý nejvíce zastoupený typ povrchu se zde objevuje nezpevněný povrch (cca 22 %), především v úsecích, které procházejí lesem.

Zbývající část trasy (cca 22 %) je tvořena zpevněným komplexním povrchem (asfalt) a zpevněným komplexním, který je tvořen ze šotoliny s kamenným stětem (cca 2 %).

Tabulka č. 4.1.3.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

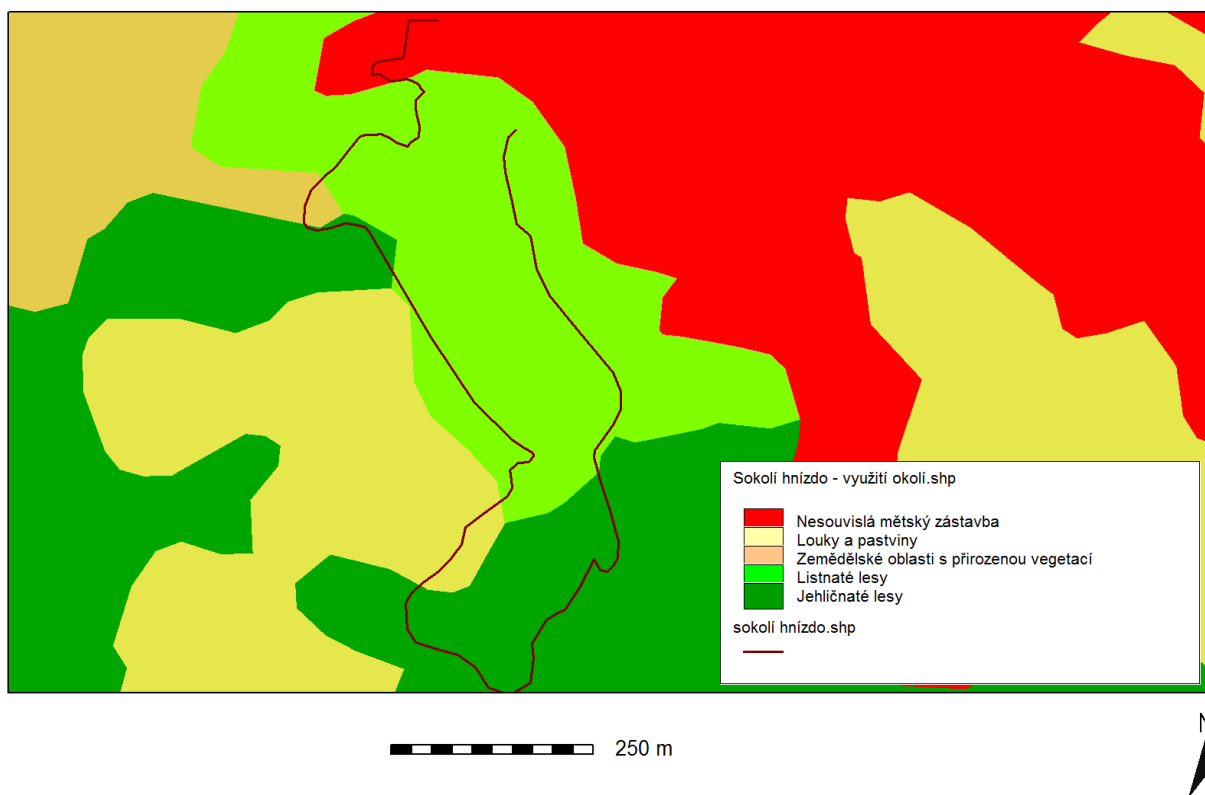
Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný komplexní (asfalt)	487	22,15
Zpevněný komplexní (šotolina)	38	1,73
Zpevněný jednoduchý	1 144	52,02
Nezpevněný	530	24,10
Celkem	2 199	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z mapy na obrázku č. 4.1.3.2 je patrné, že naučná stezka zasahuje do 5 typů území. Díky polygonové vrstvě, která byla vytvořena za účelem zjištění délky jednotlivých částí naučné stezky, které vedou různými typy území, jsem získala data v tabulce, které nám udávají, že většina území (cca 50 %) vede listnatým lesem, oproti tomu nejméně území zasahuje do zemědělských oblastí s přirozenou vegetací (cca 3 %).

Obrázek č. 4.1.3.2: Využití území NS Sokolí hnízdo.

Využití území naučné stezky Sokolí hnízdo podle CORINE 2000



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Cenia_Corine).

Tabulka č. 4.1.3.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Zemědělské oblasti s přirozenou vegetací	61	2,77
Listnaté lesy	1 096	49,84
Jehličnaté lesy	725	32,97
Louky a pastviny	146	6,64
Nesouvislá městská zástavba	171	7,78
Celkem	2 199	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.1.4 Naučná stezka Červené blato

Červené Blato se nachází při hranici s CHKO Třeboňsko směrem na Nové Hradky a naučná stezka začíná v osadě Jiřikové údolí (cca 17 km). Zde je i malé parkoviště, odkud je vzdálení začátek stezky asi 300 m.

Toto rašeliniště patří bezpochyby k nejzajímavějším přírodním rezervacím v České republice. Roku 1953 byla rezervace vyhlášena jako unikátní lokalita s typickou rašeliništní florou a faunou. Dnes vede nejzajímavější částí blata naučná stezka pro pěší turistiku, která je zaměřena na seznámení s dějinami těžby rašeliny, jejím využíváním, historií rašeliniště a jeho ekologickým významem a s přírodním bohatstvím rašelinišť. Pro cyklisty je na začátku stezky připraven kolostav a rovněž přístřešek, kde si mohou odpočinout.

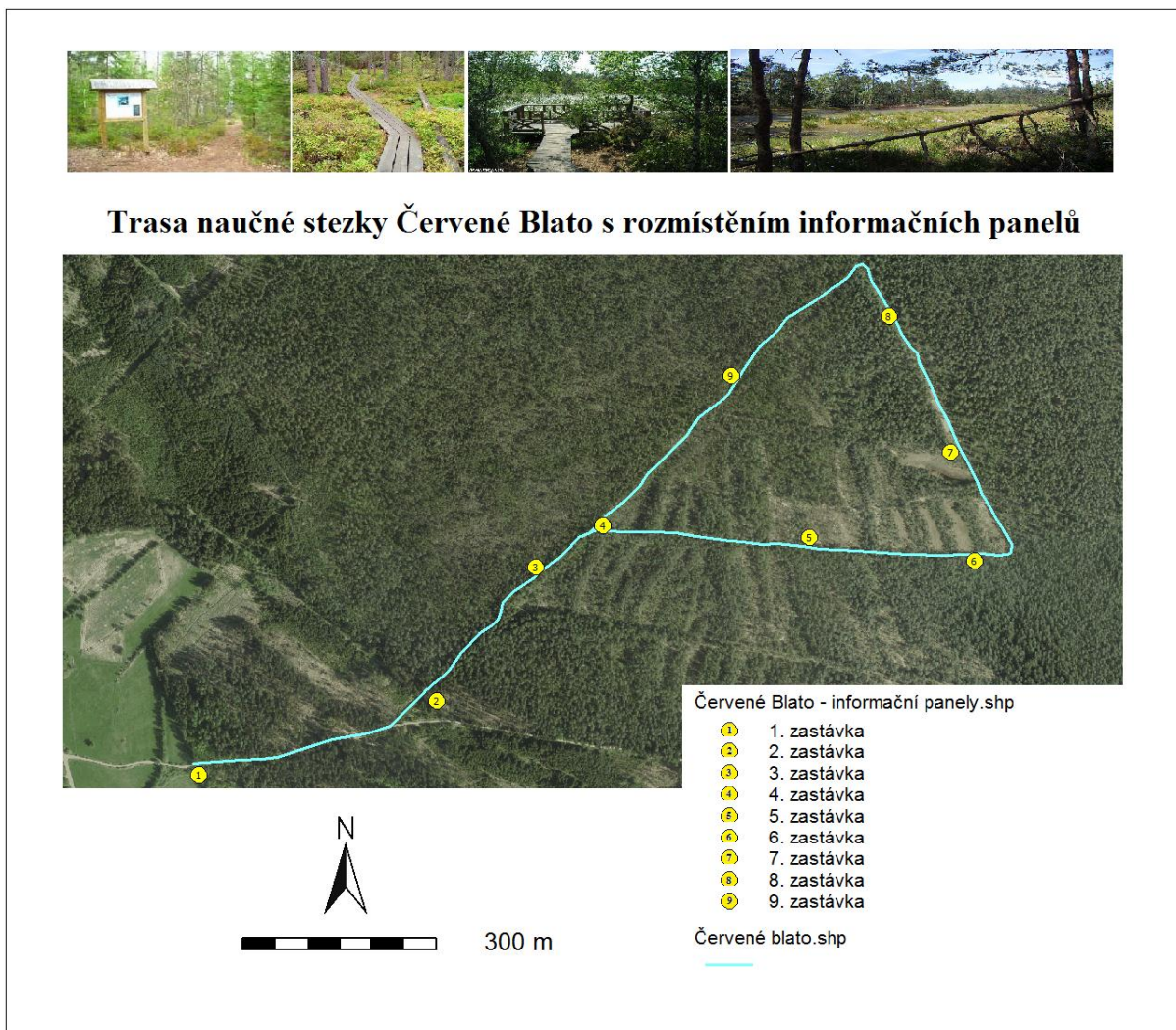
U vstupu je umístěna tabule s historií chráněného území. Začátek trasy vede po zelené turistické značce, dále stezka není nijak značena. Trasa naučné stezky je převážně tvořena povalovými chodníčky, jež umožňují průchod měkkým terénem. Přibližně uprostřed stezky se nachází terasa s výhledem na rašelinné jezírko. Rašeliniště je doposud málo narušené, vrstva rašeliny dosahuje až 7 metrů.

Prohlídkový okruh měří necelé tři kilometry a nachází se na něm 9 zastavení s informačními panely, z nichž se návštěvník dozví mnoho z historie těžby rašeliny, může zde načerpat informace o základních rostlinných a živočišných zástupcích rezervace, zajímavé jsou i doklady o hydrometeorologických pozorováních (www.cerveneblato.cz).

Informační panely jsou v dobrém stavu a jejich vybudování zajistil AOPK ČR (Agentura ochrany přírody a kultury ČR). Texty na panelech jsou doplněné o fotografie a kresby, obsahují také německý a anglický překlad. Stezku realizovala a provozuje Správa CHKO Třeboňsko. K dostání v informačním centru Nové Hradky je tištěný průvodce k naučné stezce.

NS Červené Blato se nachází v geomorfologické jednotce Českovelenická pánev a v mírně teplé klimatické oblasti s označením MT4.

Obrázek č. 4.1.4.1: Trasa NS Červené blato



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

Téměř celá trasa naučné stezky (cca 93 %) vede územím s uzavřeným výhledem. Pouze na necelých 7 % nalezneme omezený výhled, a to přibližně v polovině trasy u terasy s výhledem na rašelinné jezírko.

Tabulka č. 4.1.4.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Výhled	Délka (m)	Délka (%)
Omezený	198	6,83
Uzavřený	2 700	93,17
Celkem	2 898	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Trasa naučné stezky je převážně tvořena povalovými chodníčky (cca 69 %), jež umožňují průchod měkkým terénem. Zbytek trasy je schůdný po zpevněném jednoduchém povrchu (cca 30 %) a jen nepatrnou část tvoří terén s nezpevněným povrchem (cca 1 %).

Tabulka č. 4.1.4.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

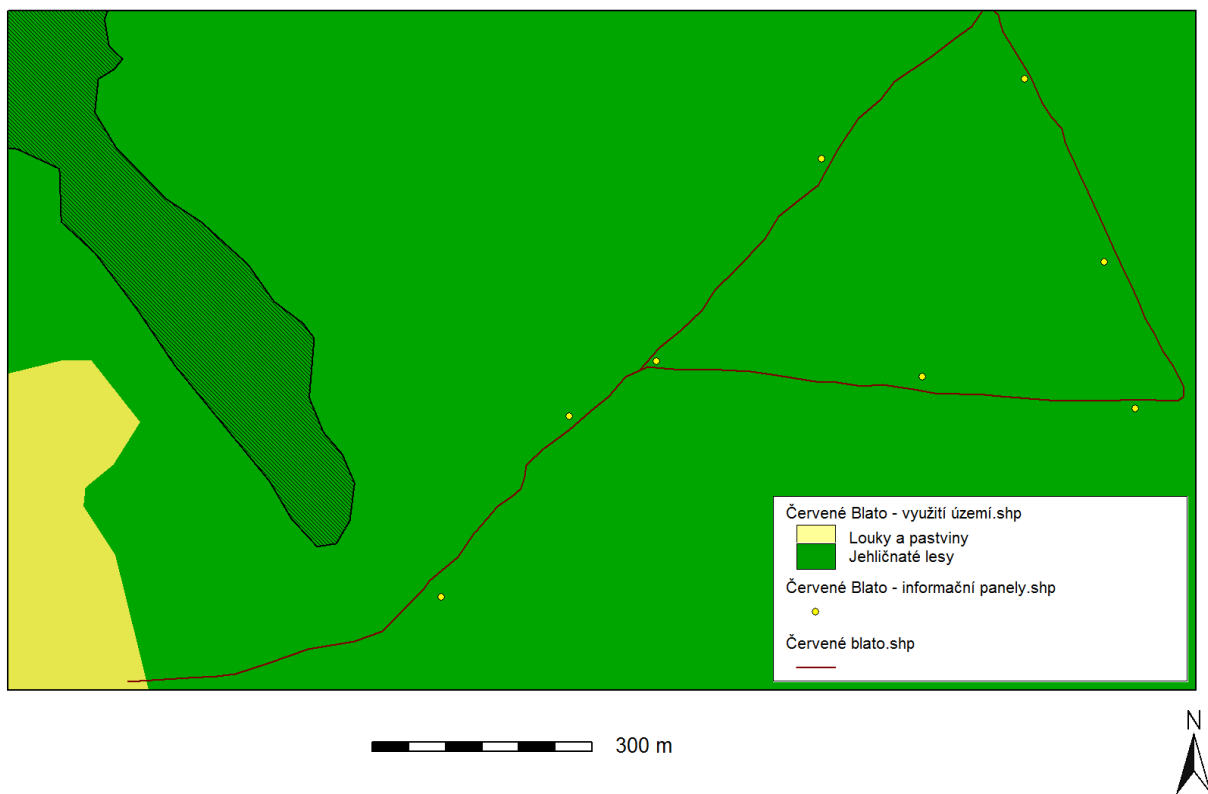
Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný jednoduchý	877	30,26
Nezpevněný	22	0,76
Povalový chodník	1 999	68,98
Celkem	2 898	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Naučná stezka zasahuje do dvou typů území. Data v tabulce č. 4.1.4.3 nám udávají, že téměř celé území (cca 99 %) vede jehličnatým lesem, a pouhé 1 % naučné stezky se nachází na území, které tvoří louky a pastviny.

Obrázek č. 4.1.4.2: Využití území NS Červené blato.

Využití území naučné stezky Červené Blato podle CORINE 2000



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Cenia_Corine).

Tabulka č. 4.1.4.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Louky a pastviny	35	1,21
Jehličnaté lesy	2 863	98,79
Celkem	2 898	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.1.5 Naučná stezka Krajinou humanity

Naučná stezka vede jihovýchodním okrajem Slepčích hor (Soběnovské vrchoviny) v okolí obce Chvalkov v prostoru mezi Žumberkem, Slavčí a Kondračí.

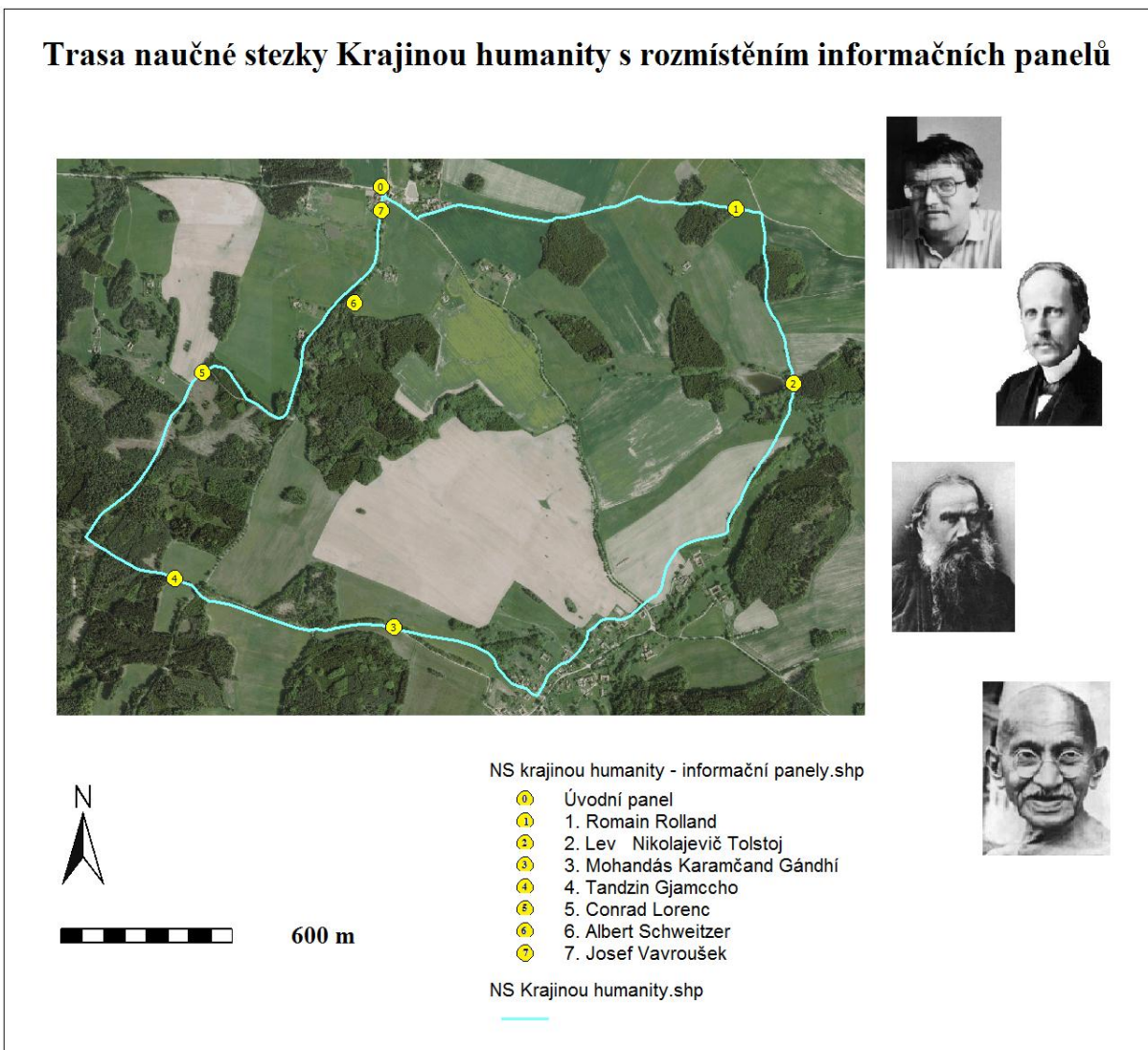
Stezka se svým tématickým okruhem zaměřuje na seznámení s významnými osobnostmi humanismu.

Výchozí bod okružní trasy se nachází u autobusové zastávky v obci Chvalkov. Přístup na trasu je po silnici Trhové Sviny – Benešov nad Černou. Trasa je určena pro pěší turistiku, popřípadě pro cykloturistiku. Na okruhu dlouhém cca 7,5 km je rozmístěno osm informačních panelů, z toho první z nich je úvodní panel, který uvádí jména jedné české a šesti světových osobností humanismu, kterým jsou věnovány zbývající informační panely.

Panely jsou v dobrém stavu, pouze některé z nich jsou očíslovány, na všech je k vidění pro lepší orientaci mapa naučné stezky a text je doplněn převážně o kresby, na nichž jsou vyobrazeny podobizny významných osobností.

Naučná stezka Krajinou humanity se nachází v geomorfologické jednotce Rychnovská pahorkatina a v mírně teplé klimatické oblasti s označením MT3.

Obrázek č. 4.1.5.1: Trasa NS Krajinou humanity.



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

Na většině území této trasy (cca 47 %) nalezneme výhled s viditelným horizontem mezi 180° a 45° , který označujeme jako výhled omezený. Na této naučné stezce se objevuje vyšší podíl území s otevřeným výhledem než u předchozích naučných stezek. Tvoří cca 26 % trasy naučné stezky. Zbylé území vede lesním porostem, pro který je typický výhled uzavřený, jenž zde zaujímá přibližně stejnou část území jako výhled otevřený.

Tabulka č. 4.1.5.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Výhled	Délka (m)	Délka (%)
Otevřený	2 025	26,38
Omezený	3 611	47,06
Uzavřený	2 038	26,56
Celkem	7 674	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Začátek trasy vede po zpevněném komplexním povrchu (asfalt). Většinu území (cca 53 %) naučné stezky může návštěvník projít po nezpevněném povrchu, a nebo po silnici, která je v blízkosti trasy stezky. Jako druhý nejvíce zastoupený typ povrchu se zde objevuje zpevněný komplexní - asfalt (cca 27 %), na kterém trasy začíná. Zbývající část trasy je tvořena zpevněným komplexním povrchem – šotolina s kamenným štětem (cca 10 %) a zpevněným jednoduchým (cca 10 %).

Tabulka č. 4.1.5.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

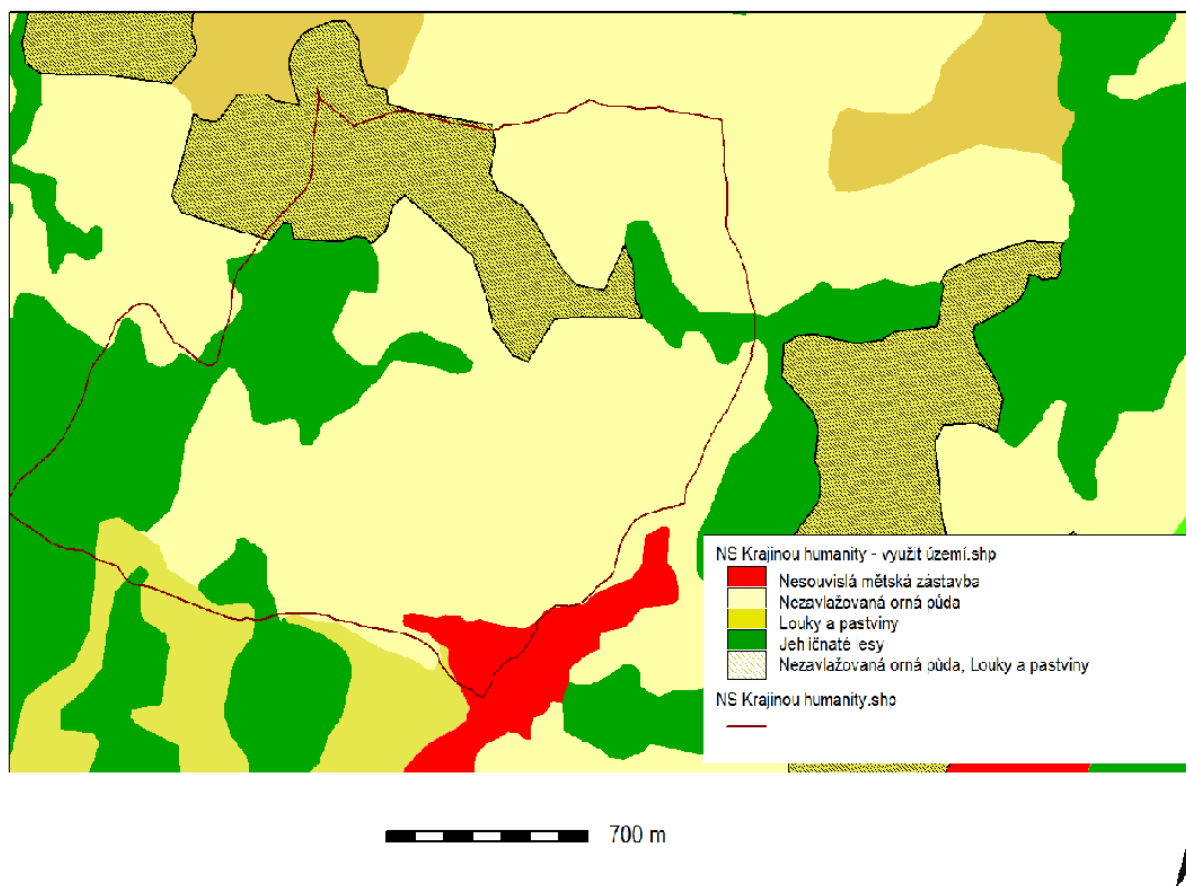
Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný komplexní (asfalt)	2 059	26,83
Zpevněný komplexní (šotolina)	746	9,72
Zpevněný jednoduchý	775	10,10
Nezpevněný	4 094	53,35
Celkem	7 674	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z mapy na obrázku č. 4.1.5.2 je patrné, že naučná stezka se rozprostírá v pěti typech území. Díky polygonové vrstvě, která byla vytvořena za účelem zjištění délky jednotlivých částí naučné stezky, které vedou různými typy území, jsme získali data v tabulce, které nám udávají, že většina území (cca 50 %) vede nezavlažovanou ornou půdou, oproti tomu nejmenší území (cca 7 %) zaujímá část trasy, která vede nesouvislou městskou zástavbou.

Obrázek č. 4.1.5.2: Využití území NS Krajinou humanity

Využití území naučné stezky Krajinou humanity podle CORINE 2000



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Cenia_Corine).

Tabulka č. 4.1.5.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Louky a pastviny	637	8,30
Jehličnaté lesy	1 498	19,52
Nezavlažovaná orná půda	3 831	49,92
Nesouvislá městská zástavba	507	6,61
Nezavlažovaná orná půda, Louky a pastviny	1 201	15,65
Celkem	7 674	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.1.6 Naučná stezka Brána do Novohradských hor

Trasa naučné stezky Brána do Novohradských hor vede krajinou v okolí obce Benešov nad Černou na severním okraji Novohradských hor.

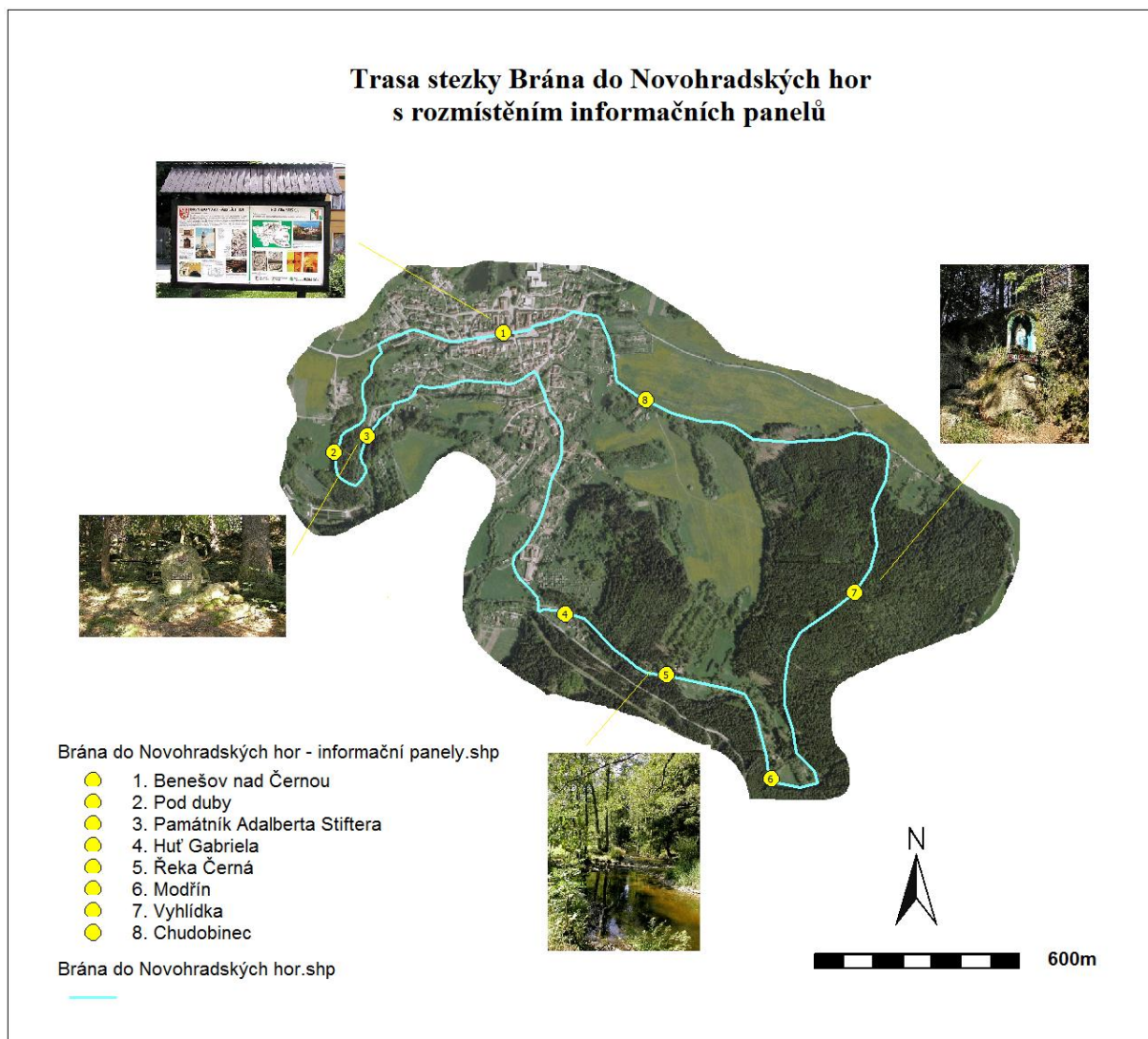
Stezka seznamuje s krajinou a historií blízkého okolí Benešova nad Černou. Vypráví o novohradském sklářství, řece Černé, Stifterově památníku, Novohradských horách atd. (www.novohradky.info).

Okružní, 6,5 km dlouhá trasa stezky, je určena pěším návštěvníkům. Nástupní místo se nachází na náměstí v Benešově nad Černou. Tady také nalezneme první úvodní panel, který poskytuje informace o obci, o jejím historickém vývoji až do současnosti a zmiňuje také významné budovy a osobnosti.

Na trase je umístěno celkem osm informačních panelů, které jsou ve velmi dobrém stavu. Text na panelech je doplněn o mapu, která pomáhá návštěvníkovi se zorientovat, dále jej doprovází fotografie a kresby.

Naučná stezka Brána do Novohradských hor se nachází ve třech územních jednotkách. Její největší část leží v Leopoldovské vrchovině, začátek trasy v Ličovské kotlině, a nejmenší část trasy se nachází Žofinské hornatině. Stezka se nachází v chladné klimatické oblasti s označením CH7.

Obrázek č. 4.1.6.1: Trasa NS Brána do Novohradských hor.



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

Převážná část trasy (cca 61 %) vede územím s omezeným výhledem. Pouze na cca 2 % trasy nalezneme otevřený výhled.

Tabulka č. 4.1.6.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Výhled	Délka (m)	Délka (%)
Otevřený	149	2,24
Omezený	4 071	61,26
Uzavřený	2 426	36,50
Celkem	6 646	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Největší část trasy naučné stezky (cca 36 %) vede po zpevněném komplexním povrchu (šotolina s kamenným štětem). Zpevněný komplexní povrch (asfalt) tvoří cca 25 % trasy, téměř stejný podíl trasy připadá na zpevněný jednoduchý povrch. Zbývající část trasy je tvořena nezpevněným terénem, a to necelými 19 %.

Tabulka č. 4.1.6.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

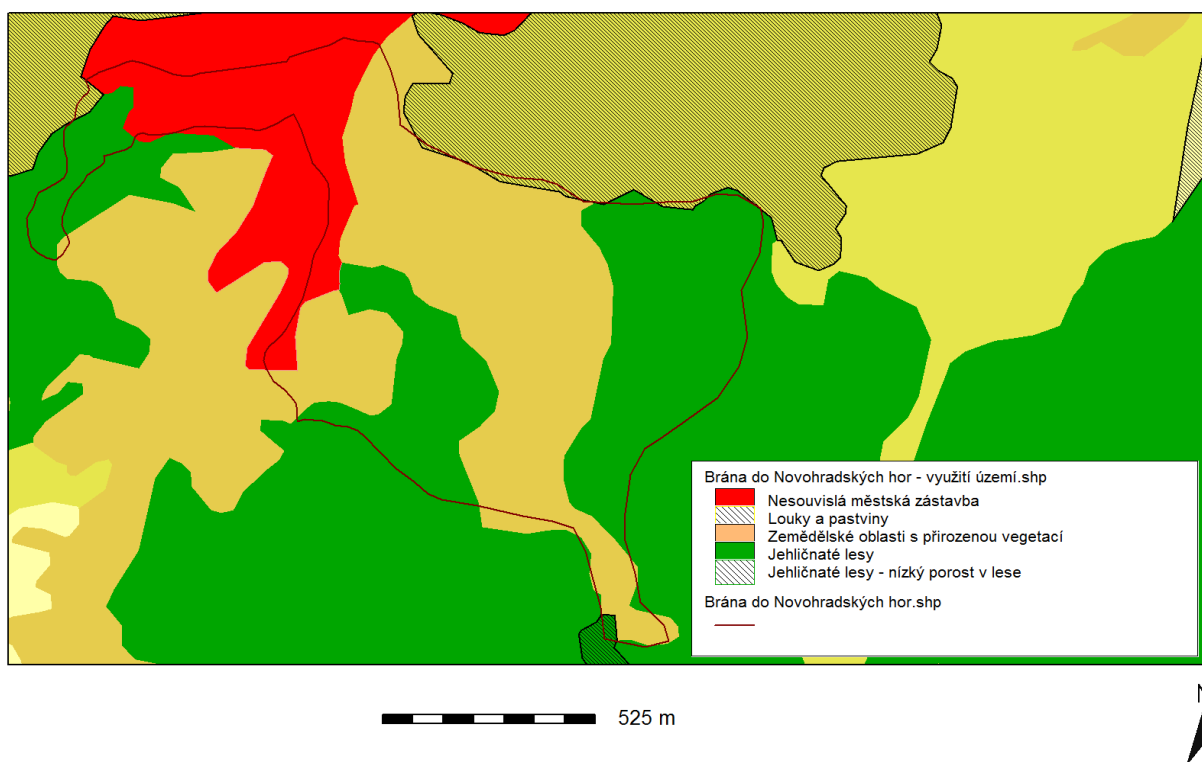
Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný komplexní (asfalt)	2 351	35,38
Zpevněný komplexní (šotolina)	621	9,34
Zpevněný jednoduchý	2 412	36,29
Nezpevněný	1 262	18,99
Celkem	6 646	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Naučná stezka se rozprostírá v pěti typech území. Díky polygonové vrstvě, která byla vytvořena za účelem zjištění délky jednotlivých částí naučné stezky, které vedou různými typy území, jsem získala data v tabulce č. 4.1.6.3, které nám udávají, že většina území (cca 43 %) vede jehličnatým lesem oproti tomu nejmenší území (cca 1 %) zaujímá část trasy, která vede také jehličnatým lesem, ale s výskytem nízkého porostu.

Obrázek č. 4.1.6.2: Využití území NS Brána do Novohradských hor

Využití území naučné stezky Brána do Novohradských hor podle CORINE 2000



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Cenia_Corine).

Tabulka č. 4.1.6.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Louky a pastviny	675	10,16
Jehličnaté lesy	2 832	42,62
Jehličnaté lesy - nízký porost v lese	92	1,38
Nesouvislá městská zástavba	1 893	28,48
Zemědělské oblasti s přirozenou vegetací	1 154	17,36
Celkem	6 646	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.1.7 Naučná stezka Hojná Voda

Trasa naučné stezky Hojná Voda vede krajinou národní přírodní památky Hojnovodský prales po úbočí hory vrchu Vysoká, která dosahuje výšky 1 034 m, asi 10 km východně od Benešova nad Černou a asi 8 km jižně od Horní Stropnice v Novohradských horách (www.jiznicechy.org).

Stezka má charakter okružní trasy s výchozím bodem na malém parkovišti u rozcestí lesních cest asi 2 kilometry jižně od vsi Hojná Voda. Trasa je dlouhá necelé 3 kilometry a návštěvník bude muset při její návštěvě zdolat převýšení 130 m, naštěstí po velmi dobře schůdných cestách.

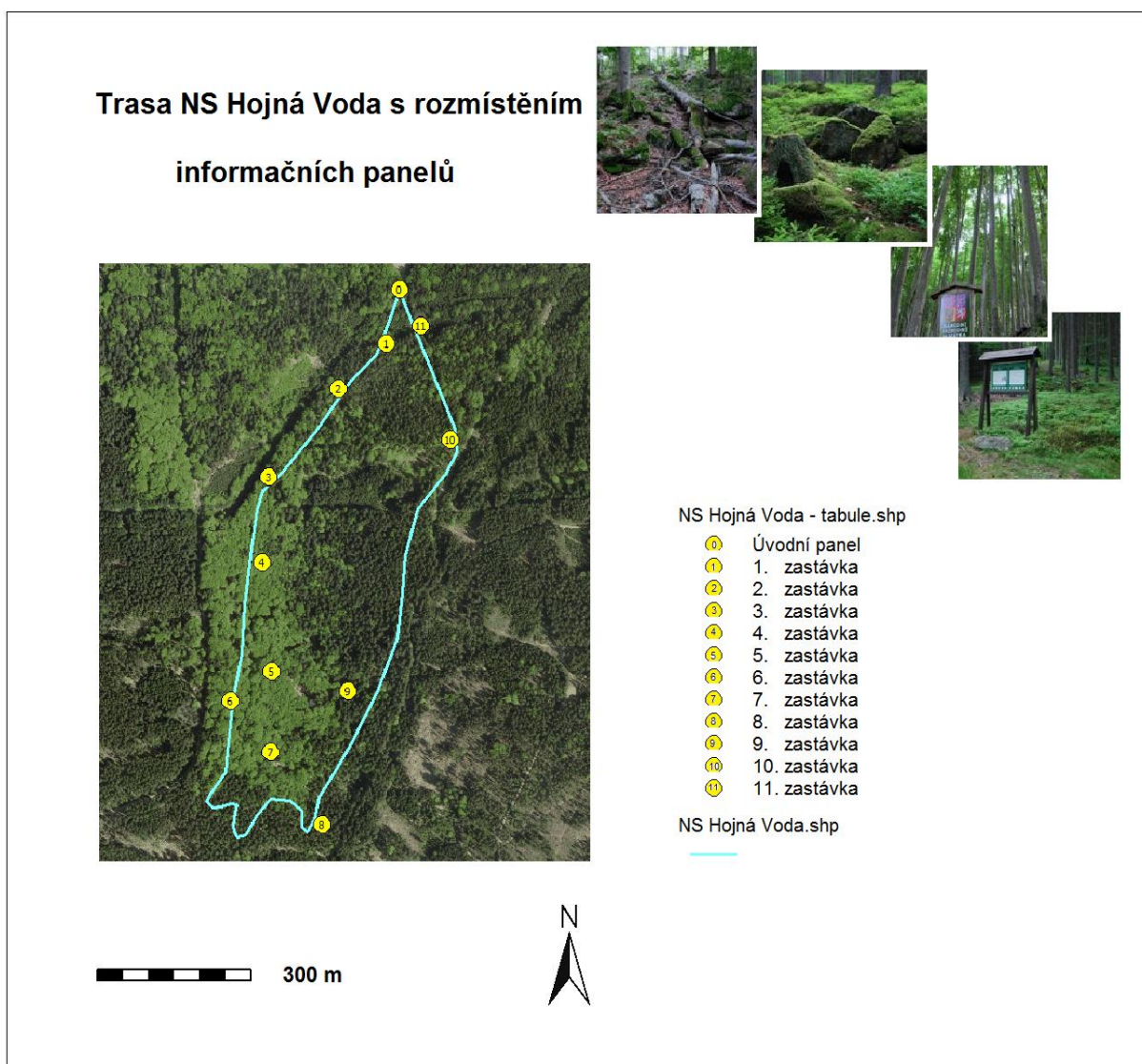
Na 11 zastaveních osazených informačními panely, které jsou ve velmi dobrém stavu, se návštěvník seznamuje s pralesem Hojná Voda, dozvedí se něco o druhové skladbě lesa, seznámí se s faunou a flórou pralesa a dostanou informace i o dvou významných lesnických exkurzích, které se zde konaly v letech 1874 a 1895.

Prales Hojná Voda, kde se nedávno obnovená naučná stezka nachází, je označen jako přírodní rezervace, která je chráněna spolu s nedalekým Žofínským pralesem již od roku 1838, kdy byly obě rezervace vyhlášeny hrabětem Jiřím Františkem Augustem Buquoyem. V současnosti je hojnovodský prales na rozdíl od Žofínského přístupný veřejnosti.

Kromě první směrovky není trasa v terénu nijak značena, což není z velké části potřeba, jen si musí návštěvník dát pozor u 6. panelu, kde je důležité správně odbočit doleva, kde trasa opouští asfaltovou cestu a pokračuje lesní pěšinou.

Naučná stezka Hojná Voda, kterou realizovaly a provozují Lesy ČR, se nachází v geomorfologické jednotce Žofínská pahorkatina a v chladné klimatické oblasti s označením CH7.

Obrázek č. 4.1.7.1: Trasa NS Hojná Voda.



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

V tomto případě není nutné uvádět tabulku s hodnotami délek podle zastoupení rozdílných typů výhledů, jelikož na celé trase naučné stezky je zastoupen pouze jediný typ výhledu, a to uzavřený výhled.

Tento typ výhledu se vyskytuje ve vyšším porostu, jelikož celá naučná stezka prochází Hojnovodským pralesem, nenalezneme zde výhled s panoramatem nebo viditelným horizontem. Délka zastoupení uzavřeného výhledu tedy tvoří celou délku trasy, která činí 2 390 m.

Naučná stezka je tvořena pouze dvěma typy povrchů, které rozdělují trasu zhruba v polovině její délky. První polovina cesty (cca 42 %) vede po silnici, tedy po zpevněném komplexním povrchu, který končí za 6. informačním panelem. Zbývající část cesty (cca 58 %) pokračuje lesní cestou, tedy po zpevněném jednoduchém povrchu, a to až na konec okružní trasy.

Tabulka č. 4.1.7.1: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

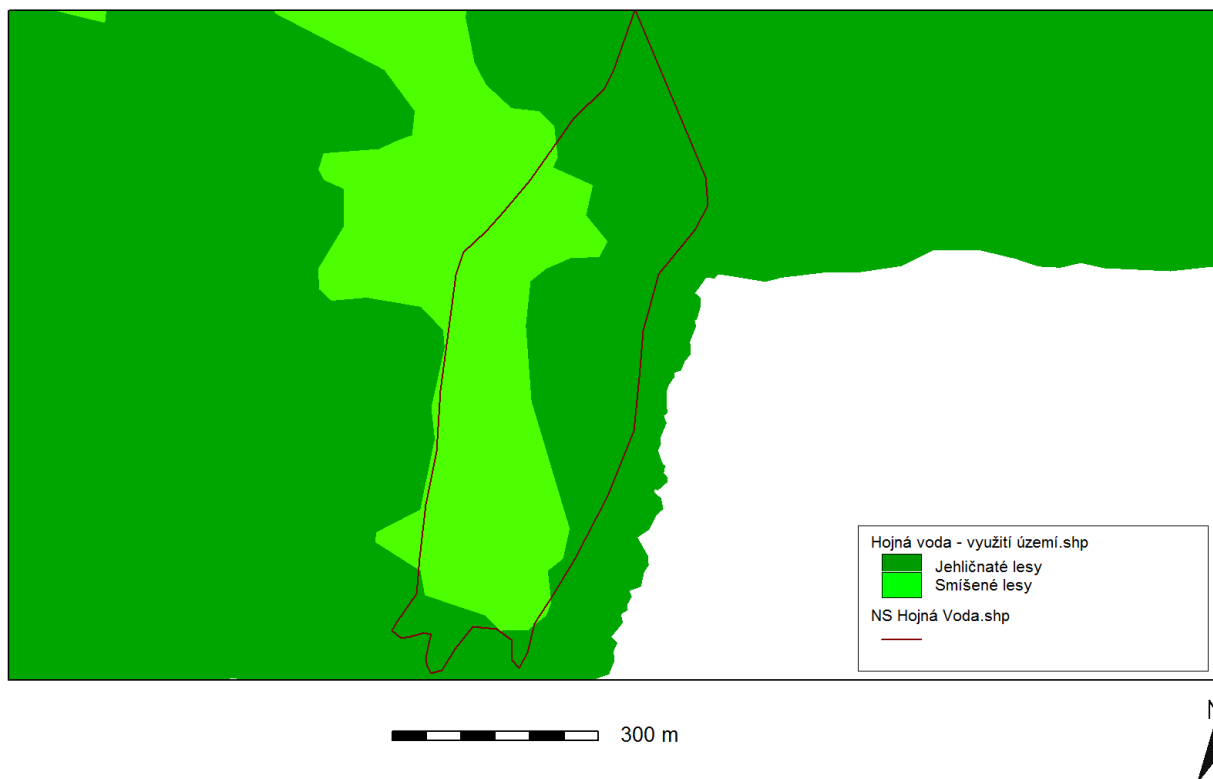
Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný komplexní (asfalt)	997	41,72
Zpevněný jednoduchý	1 393	58,28
Celkem	2 390	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Celá trasa naučné stezky vede lesním porostem, většinu území (cca 70 %) tedy tvoří jehličnatý les, a zbylých cca 30 % území vede lesem smíšeným.

Obrázek č. 4.1.7.2: Využití území NS Hojná Voda.

Využití území NS Hojná Voda podle CORINE 2000



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Cenia_Corine).

Tabulka č. 4.1.7.2: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky.

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Jehličnaté lesy	1 663	69,58
Smíšené lesy	727	30,42
Celkem	2 390	100,00

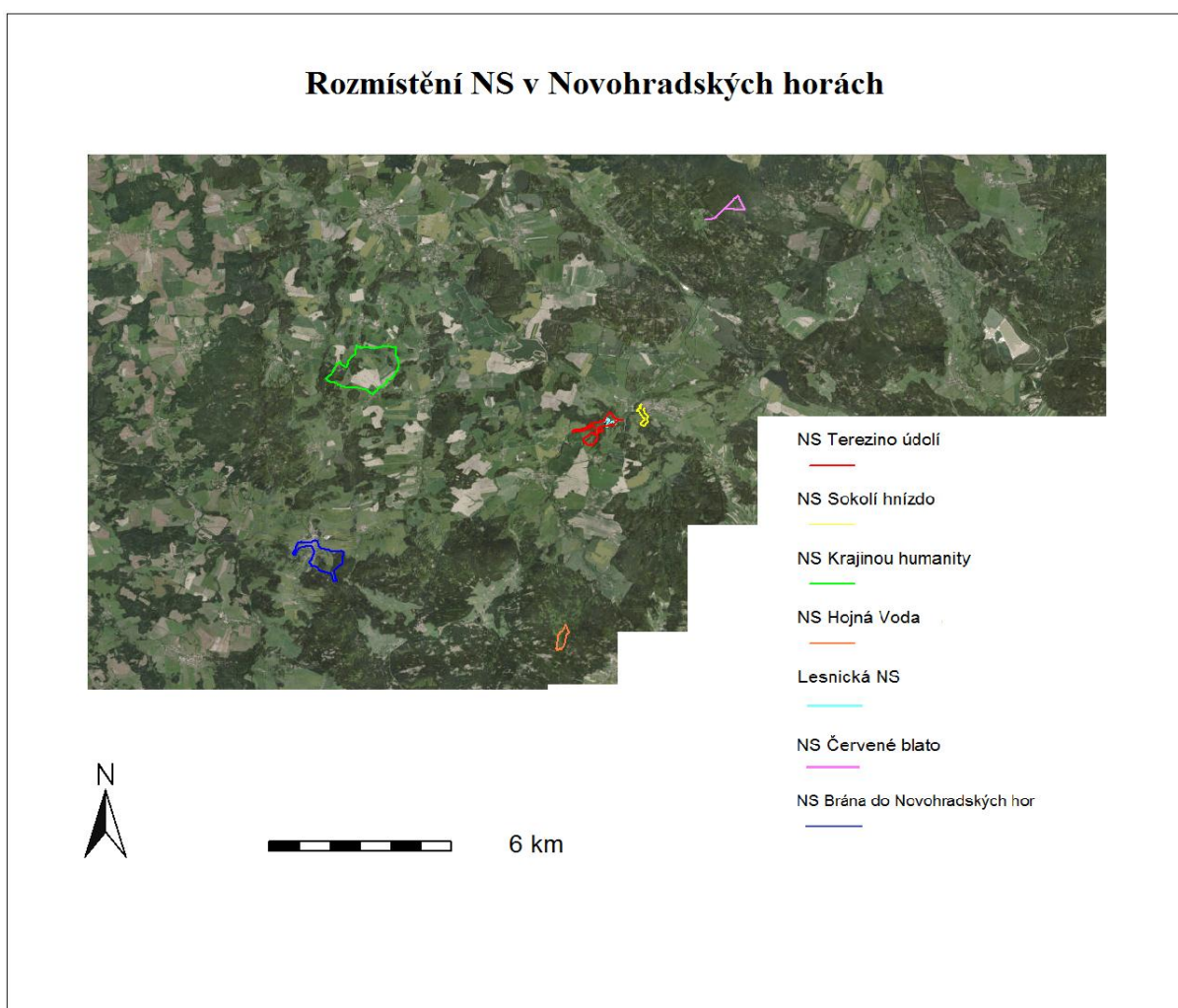
Zdroj: Vlastní zpracování.

4.1.8 Nabídka NS ve sledovaném území

V této kapitole shrneme předchozí charakteristiky jednotlivých naučných stezek a vytvoříme z nich celek, který bude odrážet podobu celkové nabídky naučných stezek ve sledovaném území.

Z celkového přehledu jsou patrná délka všech tras v území, její poměrové zastoupení podle typu reliéfu a typu klimatu, poměrové zastoupení jednotlivých částí z celkové délky naučných stezek v šetřeném území podle dílčích ukazatelů sledovaných kategorií (výhled, povrch, využití území) a poměrové zastoupení jednotlivých kategorií znaků informačních tabulí.

Obrázek č. 4.1.8.1: Trasy naučných stezek ve sledovaném území.



Zdroj: Vlastní zpracování (JanMap – Ortofoto 0.5m).

Na obrázku č. 4.1.8.1 jsou vyobrazeny všechny trasy naučných stezek, které byly rozebrány v předchozích kapitolách. Největší počet naučných stezek se koncentruje kolem hlavního turistického centra, které v tomto území představuje město Nové Hrady. Konkrétně to je NS Sokolí hnízdo, která se nachází přímo ve městě Nové Hrady a vede jeho okolím, dále je to NS Terezino údolí a NS Lesnická stezky, které jsou obě zasazeny v přírodním parku Terčino údolí, jenž se nachází nedaleko Nových Hradů (cca 1 km), a to v osadě Údolí. Zbývající trasy naučných stezek jsou téměř rovnoměrně rozmístěny na všechny světové strany kolem Nových Hradů ve vzdálenosti 7 – 10 km od města. Nejdále od Nových hradů leží NS Brána do Novohradských hor, která je vzdálena cca 10,5 km vzdušnou čarou, a nejbliže leží NS Krajinou humanity, a to ve vzdálenosti cca 7,5 km vzdušnou čarou.

Stezky ve vymezeném území jsou primárně určeny pro pěší turistiku, pouze NS Terezino údolí a NS Krajinou humanity jsou sjízdné na kole, popřípadě umožňují projetí s kočárkem. Celková délka všech tras ve sledovaném území činí 30 142 m, tedy něco málo přes 30 km.

Na všech trasách jsou návštěvníkovi informace o tématickém okruhu stezky podávány prostřednictvím informačních panelů, které jsou téměř z velké části neporušeny a ve výborném stavu. Nejvíce informačních tabulí je věnováno fauně Novohradských hor, zdejší krajině a jejímu využívání v současnosti i v minulosti, dále vyprávějí o výskytu zajímavých nebo vzácných stromů, křovin a bylin, zmiňují se také o zajímavých stavbách nebo osobnostech, které doprovází trasy některých stezek. Většina panelů obsahují kromě textu, který je věnován určitému tématu, ještě doprovázející obrázky, které napomáhají dané téma více přiblížit návštěvníkům – ze sledovaných informačních panelů jsou 3/4 doplněny fotografiemi, 3/4 malbami, pouhých 6 % obsahují diagram a 5 % otázku k zamýšlení nebo úkol k vypracování.

Většina naučných stezek (4 z celkových 7) se nachází v mírně teplé klimatické oblasti s označením MT3. V chladné klimatické oblasti s označením CH7 se nachází 2 naučné stezky a v mírně teplé klimatické oblasti s označením MT4 se nachází 1 naučná stezka. Konkrétní délky stezek spadající do jednotlivých klimatických oblastí a jejich poměrové zastoupení v % uvádí tabulka č. 4.1.8.1.

Tabulka č. 4.1.8.1: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typu klimatu.

Klimatická oblast	Délka (m)	Délka (%)
MT3	18 208	60,41
MT4	2 898	9,61
CH7	9 036	29,98
Celkem	30 142	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Převážná část naučných stezek (4 z celkových 7) se nachází v geomorfologické jednotce Rychnovská pahorkatina. Ve zbývajících geomorfologických jednotkách uvedených v tabulce se nachází po 1 naučné stezce s uvedenými délkami tras.

Tabulka č. 4.1.8.2: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typu reliéfu.

Geomorfologická jednotka	Délka (m)	Délka (%)
Rychnovská pahorkatina	18 208	60,41
Leopoldovská vrchovina	6 646	22,05
Žofinská pahorkatina	2 390	7,93
Českovelenická pánev	2 898	9,61
Celkem	30 142	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Většina území, na kterém se stezky nachází, poskytuje návštěvníkům pouze uzavřený výhled, bez viditelného horizontu či panoramatu. Způsobeno je to tím, že trasy naučných stezek se vyskytují hlavně v lese, kde přes lesní porost není žádná možnost výhledu.

Tabulka č. 4.1.8.3: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typů výhled.

Výhled	Délka (m)	Délka (%)
Otevřený	2 421	8,03
Omezený	10 986	36,45
Uzavřený	16 735	55,52
Celkem	30 142	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podle dat v tabulce č. 4.1.8.4 můžeme posoudit kolik procent z celkové délky všech tras naučných stezek připadá na jednotlivé druhy povrchu, které jsou v šetřeném území zastoupeny. Je tedy patrné, že největší část stezek vede po zpevněném jednoduchém povrchu, nejmenší pak po povalových chodnících, které se vyskytují pouze na jedné ze stezek (Červené Blato), a to z důvodu, aby umožnily průchod měkkým terénem, který vede zdejším rašeliništěm.

Tabulka č. 4.1.8.4: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typu povrchu.

Povrch	Délka (m)	Délka (%)
Zpevněný komplexní (asfalt)	6 312	20,94
Zpevněný komplexní (šotolina s kamenným štětem)	2 709	8,99
Zpevněný jednoduchý (šotolina nebo kameny na cestě)	11 560	38,35
Nezpevněný (lesní hrabanka, půda, tráva)	7 562	25,09
Povalový chodník (dřevěné lávky a chodníky)	1 999	6,63
Celkem	30 142	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka č. 4.1.8.5 nám ukazuje jak je využito sledované území. Většina území se vyskytuje v jehličnatém lese, což nám může objasnit zcela jasnou převahu výskytu uzavřeného výhledu. Nejmenší část území je využívána také jako jehličnatý les, ale v tomto případě se jedná o nízký porost v lese.

Tabulka č. 4.1.8.5: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle CORINE

Území podle CORINE	Délka (m)	Délka (%)
Nesouvislá městská zástavba	2 571	8,53
Nezavlažovaná orná půda	4 015	13,35
Louky a pastviny	1 493	4,95
Zemědělské oblasti s přirozenou vegetací	2 720	9,02
Nezavlažovaná orná půda, Louky a pastviny	1 201	3,98
Listnaté stromy	1 096	3,64
Jehličnaté stromy	16 227	53,81
Jehličnaté stromy - nízký porost v lese	92	0,31
Smíšené lesy	727	2,41
Celkem	30 142	100,00

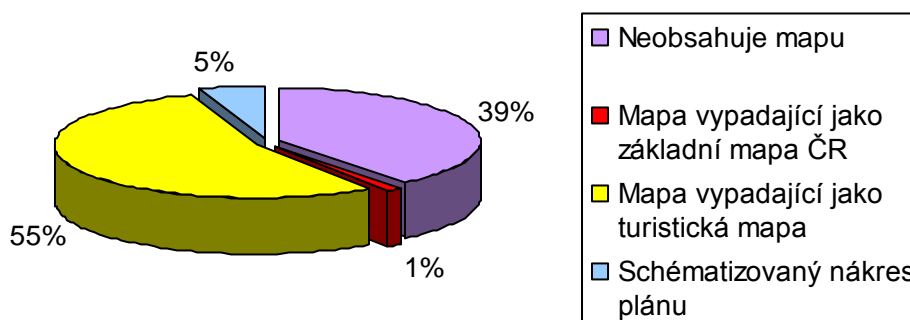
Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2 Analýza stavu informačních tabulí

Z databáze, kam byly zaznamenány údaje o formě a obsahu informačních tabulí, jsem dostala výsledky, které byly četnostně zpracovány a převedeny do grafické podoby.

První obrázek č. 4.2.1. znázorňuje jaké typy map informační panely obsahují. Nejvíce je zde zastoupena mapa, která vypadá jako turistická. Nejméně používaný typ je mapa vypadající jako základní mapa ČR.

Obrázek č. 4.2.1: Typy map a jejich zastoupení na informačních panelech.

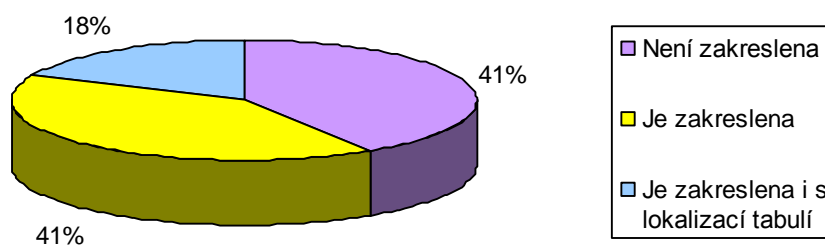


Zdroj: Vlastní zpracování.

Graf č. 4.2.2 vyjadřuje zakreslení stezky na informačních panelech. Informačních panelů se zakreslenou stezkou je stejný počet jako těch, kde zakreslena není.

..

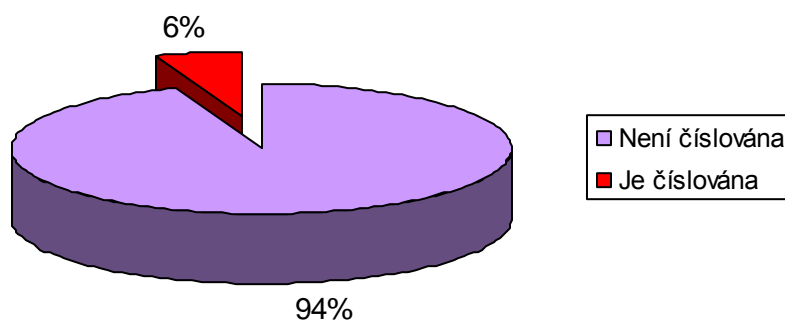
Obrázek č. 4.2.2: Zakreslení stezky na informačních panelech.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Následující obrázek č. 4.2.3 znázorňuje jak je rozložen poměr existence nebo neexistence pořadového čísla na informačních tabulích. Převážná část panelů je očíslována.

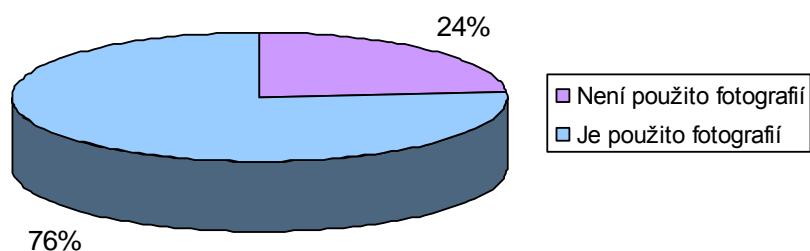
Obrázek č. 4.2.3: Výskyt pořadového čísla na informačních panelech.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Z grafu č. 4.2.4 je patrné, že zhruba na 3/4 informačních panelů je text doprovázen fotografiemi, které návštěvníkům napomáhají lépe si představit popisovaný jev.

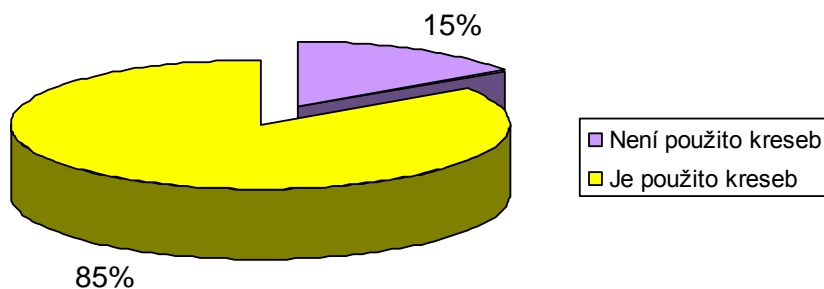
Obrázek č. 4.2.4: Existence fotografií na informačních panelech.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Z obrázku č. 4.2.5 je patrné, že převládají informační panely obsahující kresbu či kresby, nad panely, na kterých není.

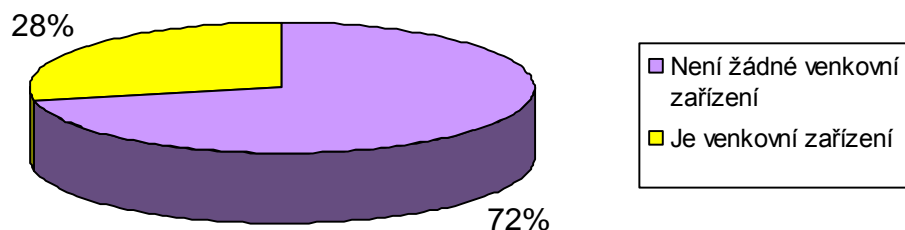
Obrázek č. 4.2.5: Zastoupení kreseb na informačních panelech.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Následující graf na obrázku č. 4.2.6 ukazuje kolik % ze všech informačních panelů je vybaveno venkovním zařízením typu stojanu na kola, laviček, přístřešků nebo odpadkových košů. Převažují panely bez tohoto vybavení.

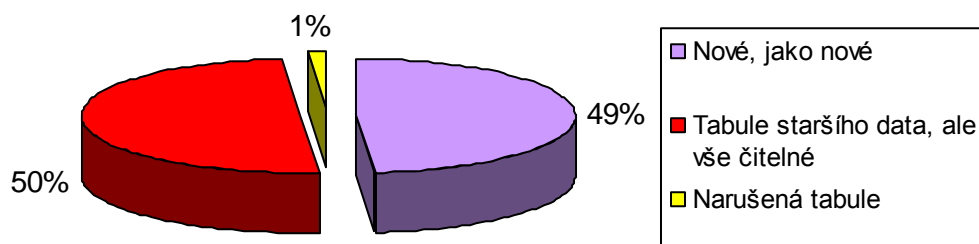
Obrázek č. 4.2.6: Existence vybavení u informačních panelů.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Následující obrázek č. 4.2.7 vysvětluje v jakém stavu jsou informační panely ve sledovaném území. Většina tabulí je udržována ve velmi dobrém stavu.

Obrázek č. 4.2.7: Stav informačních tabulí.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro výsledky zbývajících sledovaných složek obsahu a formy informačních tabulí jsem zvolila slovní okomentování, a to z důvodu, že se mnohdy tyto složky ani nevyskytovaly na informačních panelech v daném území.

Diagram, pod nímž si můžeme představit náčrtky např. potravního řetězce, rodokmen majitele hradu apod. se nachází pouze na čtyřech informačních panelech z celkových sedmdesáti.

Otázky nebo úkol, které slouží k zamyšlení nebo k vypracování, obsahuje pouze šest informačních panelů.

Graf na informačních panelech v této oblasti nenajdete, stejně jako interaktivní prvky jakými jsou např. odkrývací pole nebo otáčecí části tabule.

Rok vzniku není na informačních panelech k dohledání. Lepší už je to s původcem, který tabuli vybudoval. Ten se vyskytuje na panelech čtyř stezek z celkových sedmi a jsou jimi – LČR (Lesnická NS), AOPK ČR (Červené Blato), Český svaz ochránců přírody ZO Nové Hradky (Sokolí hnízdo) a bývalý Okresní úřad a Národní památkový ústav (Terčino údolí).

4.3 Analýza preferencí aktuálních návštěvníků

4.3.1 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazovaný vzorek lze charakterizovat základními segmentačními kritérii (Horner & Swarbrooke, 2003) v našem případě dle skupin demografické, geografické a behavioristické segmentace. Pomocí těchto segmentačních kritérii jsme určili *strukturu respondentů*.

Demografická segmentace

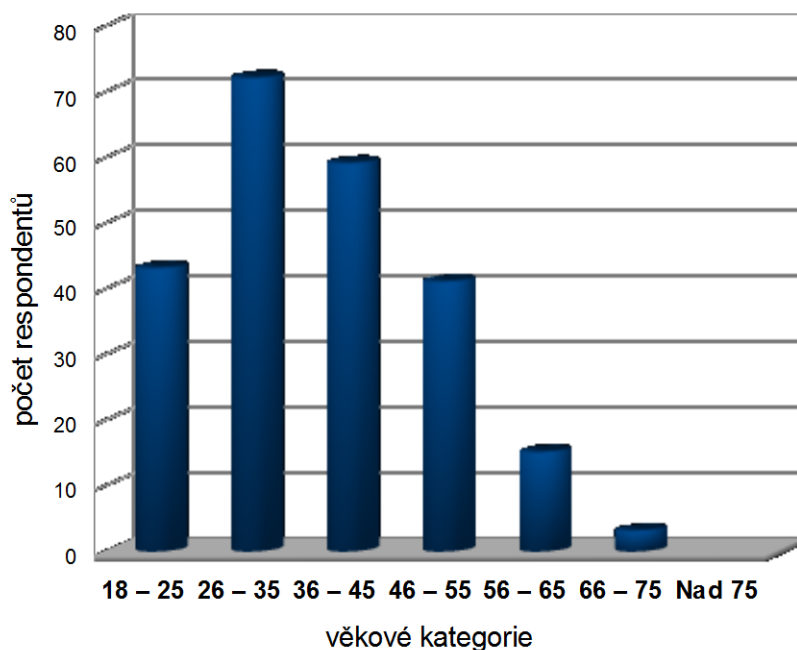
Z hlediska demografické segmentace byly kladeny otázky na pohlaví a věkovou strukturu návštěvníků. Konkrétní výstupy šetření zachycuje obr. č. 4.3.1.1 a obr. č. 4.3.1.2.

Ve struktuře podle věku převládají věkové skupiny produktivního obyvatelstva, a to zejména věkové skupiny v rozmezí 26 - 35 let (31 %). Nejméně jsou ve vzorku zastoupeny

nejstarší věkové struktury (66 – 75 a nad 75 let), které představují pouhé 1 % ze všech dotázaných.

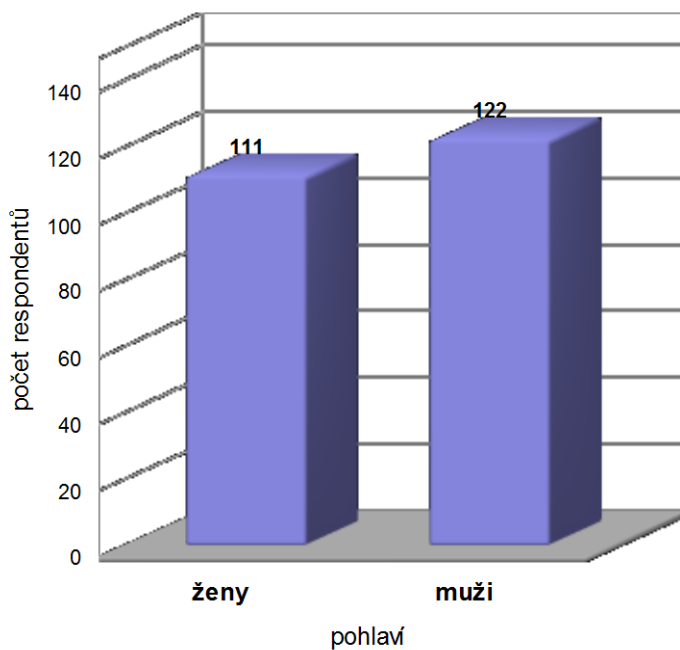
Poměr mužů a žen je v dotazníkovém pátrání rozložen téměř rovnoměrně, kdy se rozdíl v počtu zúčastněných mužů a žen pohybuje v řádu jednotek jedinců.

Obrázek č. 4.3.1.1: Věková struktura respondentů, $n = 233$.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Obrázek č. 4.3.1.2: Struktura respondentů podle pohlaví, $n = 233$.



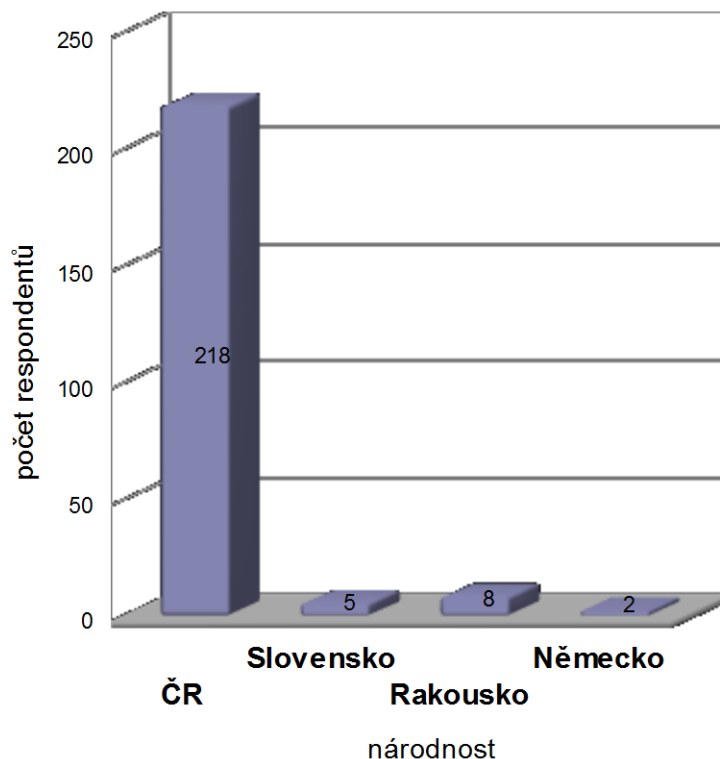
Zdroj: Vlastní zpracování.

Geografická segmentace

Geografické členění nám rozděluje dotázané návštěvníky podle jejich příslušnosti k určitému státu, tedy podle národnosti.

V počtu návštěvníků zcela jasně v dotazníkovém šetření převažují respondenti s národností ČR. Mezi zahraničními respondenty pak počtem vedou návštěvníci z nedalekého Rakouska, jenž to mají ze sousedních států ČR do lokality Novohradských hor nejbližší.

Obrázek č. 4.3.1.3: Struktura návštěvníků dle jejich národnosti, $n = 233$.



Zdroj: Vlastní zpracování.

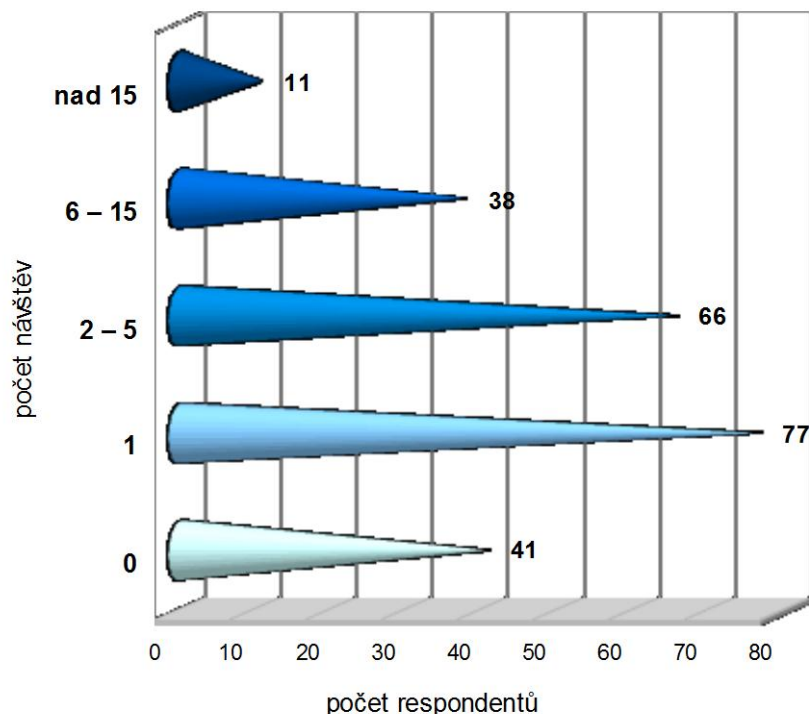
Behavioristická segmentace ve vztahu k naučným stezkám

Rozborem této odpovědi jsem zjistila zkušenosti návštěvníků s naučnými stezkami, a to podle počtu návštěv naučných stezek v roce 2009.

Většina respondentů (33 %) navštívila nějakou naučnou stezku v předminulém roce pouze jednou. Více jak 15 naučných stezek prošlo jen necelých 5 % z celkového počtu návštěvníků.

Na průměrného návštěvníka z dotazovaného souboru připadá 3,75 prošlých naučných stezek za rok 2009. Z dotázaných návštěvníků mělo 192 zkušenost alespoň s jednou navštívenou naučnou stezkou a 41 nenavštívilo žádnou naučnou stezku. Z výsledků tedy lze usoudit, že 4/5 dotázaných, tedy převážná část, má větší či menší osobní zkušenost s absolvováním trasy nějaké naučné stezky v r. 2009.

Obrázek č. 4.3.1.4: Struktura respondentů dle počtu návštěv NS v r. 2009, $n = 233$.

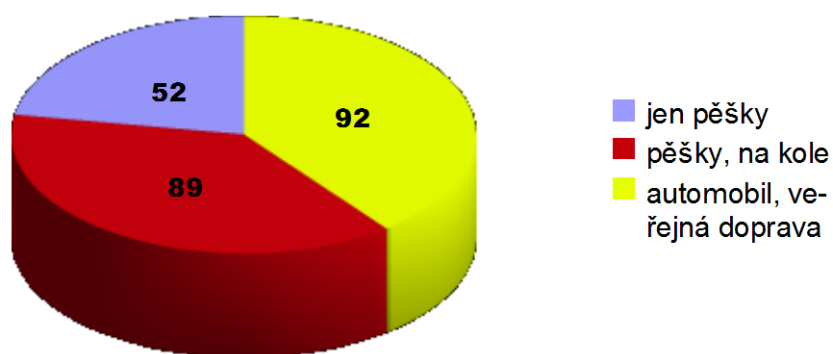


Zdroj: Vlastní zpracování.

Z výsledku dotazníkového šetření jsem určila, že většina respondentů se pohybuje ve věkové kategorii 26 – 35 let, větší část dotazovaného souboru tvoří muži, dotázaní byli až na malé výjimky občané ČR a převažují zkušení návštěvníci nad těmi, kteří nenavštívili žádnou naučnou stezku v r. 2009.

Dále je z dotazníkového šetření zpracována zbývající část otázek, které nám udávají *strukturu odpovědí* na následujících grafech.

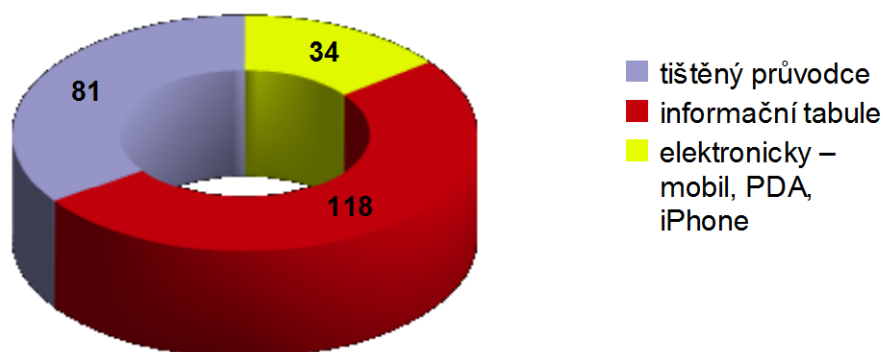
Obrázek č. 4.3.1.5: Doprava ke stezce, n = 233.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Většina dotázaných (40 %) nejraději využívá k dopravě na stezku automobil nebo veřejnou dopravu, ale ani doprava pěšky nebo na kole nezůstává v oblíbenosti přepravy návštěvníků o mnoho pozadu.

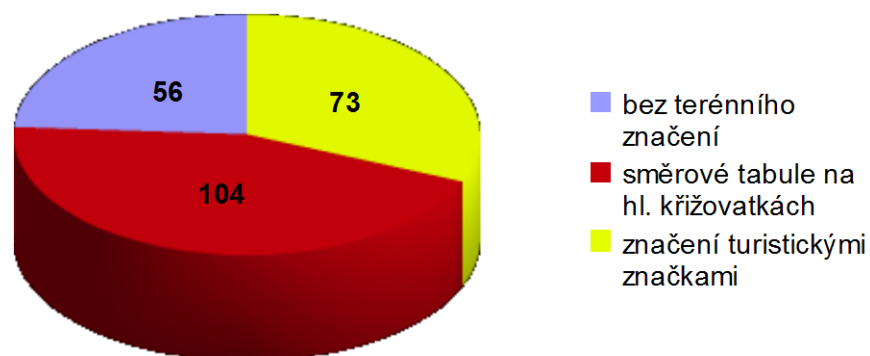
Obrázek č. 4.3.1.6: Informace o lokalitách, n = 233.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Nejvíce preferovanou formou předávání informací o naučné stezce mezi dotázanými návštěvníky jsou informační tabule, jež tvoří 51 % všech odpovědí. Naopak elektronické formě dává přednost jen 15 % respondentů.

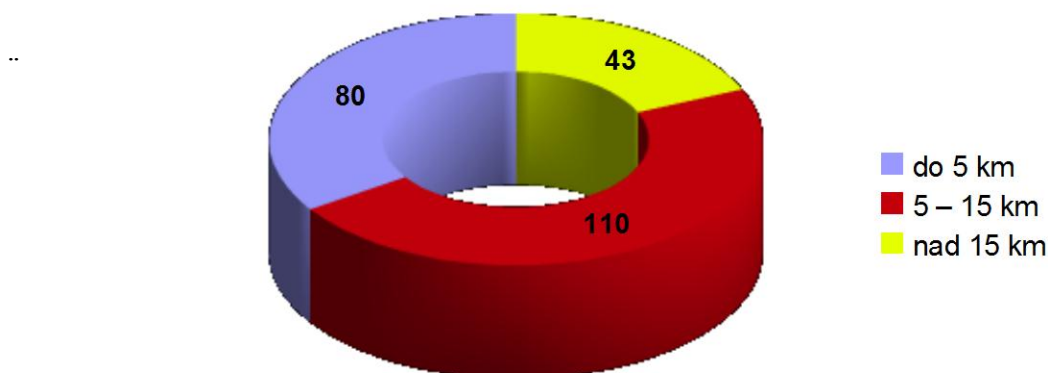
Obrázek č. 4.3.1.7: Značení trasy, $n = 233$.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Značení naučných stezek turistickými značkami vyhovuje většině respondentů (45%). Jen 24 % návštěvníků jsou natolik zkušený, nebo tak velcí milovníci dobrodružství, aby si zvolili naučnou stezku bez terénního značení, a riskovali tak možnost, že se ztratí.

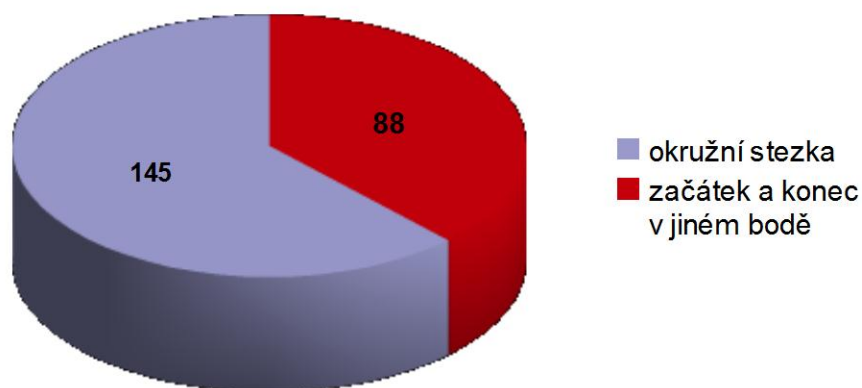
Obrázek č. 4.3.1.8: Délka trasy, $n = 233$.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Vyhovující délka pro téměř polovinu návštěvníků (47 %) je rozmezí od 5 – 15 km. Nejméně dotazovaných by pak zvolilo naučnou stezku určenou spíše pro vytrvalé milovníky přírody, která by svou délkou překonala 15 km.

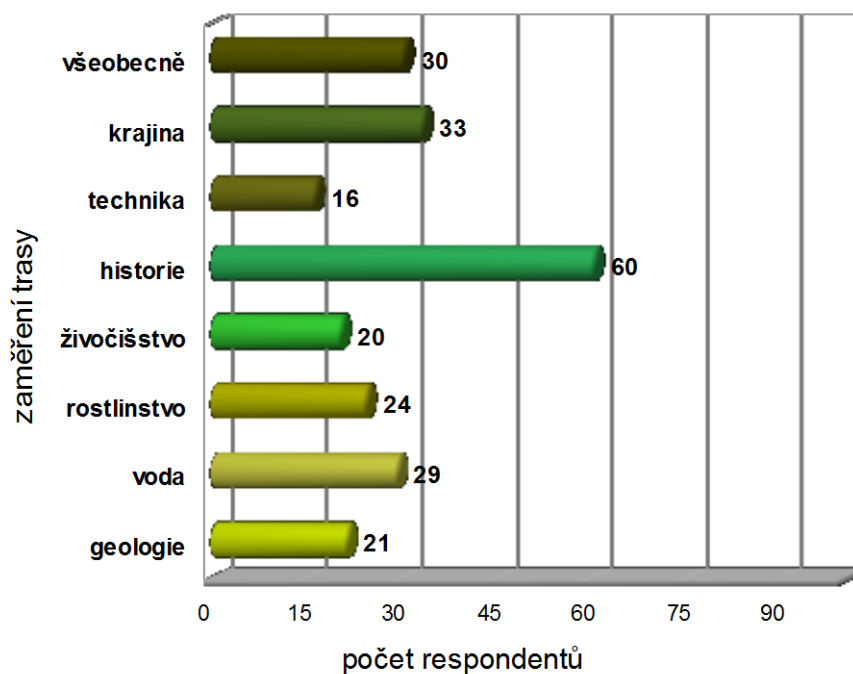
Obrázek č. 4.3.1.9: Způsob trasování, $n = 233$.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Téměř 2/3 návštěvníků dává přednost, když se výchozí a konečný bod naučné stezky nachází na stejném místě. Tento způsob trasování je jistě pohodlnější pro ty, kteří se dopravili ke stezce automobilem nebo veřejnou dopravou, a po absolvování trasy tedy nemusí řešit, jak se dostanou zpět na výchozí místo, kde zanechali svůj vůz na parkovišti, nebo kde se nachází např. autobusová zastávka.

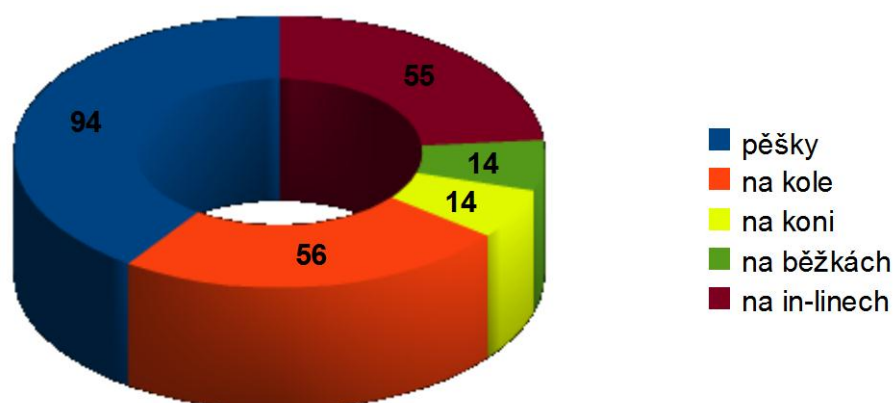
Obrázek č. 4.3.1.10: Zaměření trasy, $n = 233$.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Je patrné, že nejvíce respondentů zajímá historie (26 %), krajina (14 %) a potom všeobecné zaměření (13 %). Ostatní témata mají poměrně vyrovnaný počet zájemců.

Obrázek č. 4.3.1.11: Možnost absolvování trasy, $n = 233$.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Bylo zjištěno, že většina dotázaných (40 %) dává přednost chůzi. Návštěvníků, kteří si oblíbili jízdu na kole nebo na in-linech a preferovali by jej i při návštěvě stezky je téměř shodný počet. Jízdě na koni nebo běžkám by dalo přednost při absolvování trasy naučné stezky stejný počet lidí, a to pouhých 6 %.

4.3.2 Identifikace případných rozdílů v odpovědích

Zjišťujeme zda má struktura respondentů vliv na strukturu odpovědí. Obě struktury jsme již četnostně zpracovali v předcházejících grafech, nyní se budeme zabývat tím, zda se navzájem ovlivňují. To znamená, že hledáme pro každou závislou proměnnou (délka stezky, doprava ke stezce, informace o lokalitách, značení trasy, způsob trasování, zaměření trasy, možnost absolvování trasy) shodu v četnosti odpovědí na dané nezávislé proměnné (věk, pohlaví, počet návštěv).

K těmto výpočtům použijeme testování pomocí χ^2 (chí - kvadrát) testu, který posuzuje závislosti dvou kategorizovaných proměnných X a Y.

Doprava ke stezce

→ Liší se preference respondentů na způsob dopravy ke stezce *podle věku*?

H₀: Mezi způsobem dopravy ke stezce a věkem respondentů neexistuje závislost.

H_a: Mezi způsobem dopravy ke stezce a věkem respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
6,791409	10	0,74498

Nelze vyvrátit H₀ ve prospěch H_a, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle věkové kategorie.

→ Liší se preference respondentů na způsob dopravy ke stezce *podle pohlaví*?

H₀: Mezi způsobem dopravy ke stezce a pohlavím respondentů neexistuje závislost.

H_a: Mezi způsobem dopravy ke stezce a pohlavím respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
8,855352	2	0,01194

Lze vyvrátit H_0 ve prospěch H_a , protože asymptotická významnost je nižší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví respondentů.

→ Liší se preference respondentů na způsob dopravy ke stezce podle *počtu návštěv naučných stezek v r. 2009?*

H_0 : Mezi způsobem dopravy ke stezce a zkušenostmi respondentů neexistuje závislost.

H_a : Mezi způsobem dopravy ke stezce a zkušenostmi respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
5,579932	8	0,069417

Nelze vyvrátit H_0 ve prospěch H_a , protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle počtu navštívených stezek v r. 2009.

Informace o lokalitách

→ Liší se preference respondentů na způsob podání informací o lokalitách *podle věku?*

H_0 : Mezi způsobem informování o lokalitách a věkem respondentů neexistuje závislost.

H_a : Mezi způsobem informování o lokalitách a věkem respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
21,61314	10	0,01721

Lze vyvrátit H_0 ve prospěch H_a , protože asymptotická významnost je nižší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví respondentů.

→ Liší se preference respondentů na způsob podání informací o lokalitách *podle pohlaví?*

H_0 : Mezi způsobem informování o lokalitách a pohlavím respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi způsobem informování o lokalitách a pohlavím respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
2,238056	2	0,3266

Nelze vyvrátit H_0 ve prospěch H_a , protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví.

→ Liší se preference respondentů na způsob podání informací o lokalitách *podle počtu navštívených NS v r. 2009?*

H_0 : Mezi způsobem informování o lokalitách a zkušenostmi respondentů neexistuje závislost.

H_a : Mezi způsobem informování o lokalitách a zkušenostmi respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
16,24468	8	0,03902

Lze vyvrátit H_0 ve prospěch H_a , protože asymptotická významnost je nižší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle počtu navštívených NS v r. 2009.

Značení trasy

→ Liší se preference respondentů na způsob značení trasy *podle věku?*

H_0 : Mezi způsobem značení trasy a věkem respondentů neexistuje závislost.

H_a : Mezi způsobem značení trasy a věkem respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
20,36912	10	0,02596

Lze vyvrátit H_0 ve prospěch H_a , protože asymptotická významnost je nižší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle věku.

→ Liší se preference respondentů na způsob značení trasy *podle pohlaví*?

H0: Mezi způsobem značení trasy a pohlavím respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi způsobem značení trasy a pohlavím respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
1,430737	2	0,48901

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví.

→ Liší se preference respondentů na způsob značení trasy *podle počtu navštívených NS v r. 2009*?

H0: Mezi způsobem značení trasy a zkušenostmi respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi způsobem značení trasy a zkušenostmi respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
11,12392	8	0,19479

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle počtu navštívených NS v r. 2009.

Délka trasy

→ Liší se preference respondentů na způsob délku trasy *podle věku*?

H0: Mezi výběrem délky trasy a věkem respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi výběrem délky trasy a věkem respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
11,24144	10	0,33903

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle věku.

→ Liší se preference respondentů na způsob délku trasy podle *pohlaví*?

H0: Mezi výběrem délky trasy a pohlavím respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi výběrem délky trasy a pohlavím respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
6,304569	2	0,04276

Lze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je nižší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví.

→ Liší se preference respondentů na způsob délku trasy podle *počtu navštívených NS v r. 2009*?

H0: Mezi výběrem délky trasy a zkušenostmi respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi výběrem délky trasy a zkušenostmi respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
20,61774	8	0,00824

Lze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je nižší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle počtu navštívených NS v r. 2009.

Způsob trasování

→ Liší se preference respondentů na způsob trasování podle *věku*?

H0: Mezi způsobem trasování a věkem respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi způsobem trasování a věkem respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
0,7671787	5	0,97908

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle věku.

→ Liší se preference respondentů na způsob trasování podle *pohlaví*?

H0: Mezi způsobem trasování a pohlavím respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi způsobem trasování a pohlavím respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
0,0623303	1	0,80285

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví.

→ Liší se preference respondentů na způsob trasování podle *počtu navštívených NS v r. 2009*?

H0: Mezi způsobem trasování a zkušenostmi respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi způsobem trasování a zkušenostmi respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
1,458704	4	0,83393

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle počtu navštívených NS v r. 2009.

Zaměření trasy

→ Liší se preference respondentů na zaměření trasy podle *věku*?

H0: Mezi výběrem zaměření trasy a věkem respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi výběrem zaměření trasy a věkem respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
40,04479	35	0,25625

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle věku.

→ Liší se preference respondentů na zaměření trasy podle *pohlaví*?

H0: Mezi výběrem zaměření trasy a pohlavím respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi výběrem zaměření trasy a pohlavím respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
11,41018	7	0,12172

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví.

→ Liší se preference respondentů na zaměření trasy podle *počtu navštívených NS v r. 2009*?

H0: Mezi výběrem zaměření trasy a zkušenostmi respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi výběrem zaměření trasy a zkušenostmi respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
20,86867	28	0,83076

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle počtu navštívených NS v r. 2009.

Možnost absolvování trasy

→ Liší se preference respondentů na způsob absolvování trasy podle *věku*?

H0: Mezi výběrem způsobu absolvování trasy a věkem respondentů neexistuje závislost.

Ha: Mezi výběrem způsobu absolvování trasy a věkem respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
74,85107	20	0,00000

Lze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je nižší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle věku.

- Liší se preference respondentů na způsob absolvování trasy podle *pohlaví*?
- H0: Mezi výběrem způsobu absolvování trasy a pohlavím respondentů neexistuje závislost.
- Ha: Mezi výběrem způsobu absolvování trasy a pohlavím respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
8,682548	4	0,06955

Nelze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost je vyšší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Neexistuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle pohlaví.

- Liší se preference respondentů na způsob absolvování trasy podle *počtu navštívených NS v r. 2009*?
- H0: Mezi výběrem způsobu absolvování trasy a zkušenostmi respondentů neexistuje závislost.
- Ha: Mezi výběrem způsobu absolvování trasy a zkušenostmi respondentů existuje závislost.

Pearsonův chí kvadrát	sv	Asymptotická významnost
26,22355	16	0,05000

Lze vyvrátit H0 ve prospěch Ha, protože asymptotická významnost se rovná zvolené hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích podle počtu navštívených NS v r. 2009.

5 DISKUSE

V předchozí kapitole jsem na základě dostupných informací, které jsem získala dotazníkovým šetřením a vlastním průzkumem naučných stezek ve sledovaném území, vytvořila přehled o tom, co mohou návštěvníci Novohradské hory v rámci naučných stezek nabídnout. Pokud se snažíme o to, aby byl návštěvník s podobou NS v tomto území co nejvíce spokojen, nepostačí nám k tomu pouze informace o stávající nabídce. Je potřeba znát také přání a potřeby návštěvníků, neboli poptávku, kterou jsem zjistila na základě vyplněných dotazníků, a které mi napověděly jakou podobu NS preferují návštěvníci nejvíce. Když znám nabídku i poptávku, mohou tyto dva faktory navzájem porovnat a odhalit případné nedostatky v současné podobě naučných stezek a na základě zjištěných požadavků navrhnout opatření na jejich zlepšení.

Z výsledku dotazníkového šetření jsem již v předchozí kapitole určila, že většina respondentů se pohybuje ve věkové kategorii 26 – 35 let, větší část dotazovaného souboru tvoří muži, dotázaní byli až na malé výjimky občané ČR a převažují zkušení návštěvníci nad těmi, kteří nenavštívili žádnou naučnou stezku v r. 2009.

Na otázku jakému způsobu dopravy ke stezce dáváte přednost, nejvíce lidí zvolilo automobil nebo veřejnou dopravu, nejméně z nich by šlo pěšky. Bylo zjištěno, že pohlaví respondenta má vliv na to, jaký způsob dopravy vybere. Ženy dávají více přednost možnosti dojít ke stezce pěšky nebo dojet k ní na kole, než muži, kteří by raději jeli automobilem. Jelikož ke všem stezkám existuje možnost dopravit se automobilem, popřípadě veřejnou dopravou, vycházejí vstříc v tomto ohledu většině respondentům.

Návštěvníkům nejvíce vyhovuje, když jsou o naučné stezce informováni prostřednictvím informačních panelů, a nejméně jim vyhovuje elektronická forma. Při odpovědi na tuto otázku respondenta ovlivňoval jeho věk. Mladší jedinci dávali spíše přednost elektronické formě, než lidé nad 46 let, kteří volili informační panely. Dále respondenta ovlivňovala jeho zkušenost s naučnými stezkami. Méně zkušený respondent volil spíše elektronickou formu, než zkušenější návštěvník, který dával přednost informačním panelům. Na všech stezkách se nacházejí informační panely, tedy vyhovují většině dotázaných.

Návštěvníci preferují nejvíce stezku, která je značená směrovými tabulemi na hlavních křižovatkách, a nejméně stezku bez terénního značení. Výběr značení trasy ovlivňoval věk

respondentů. Lidé od 18 - 35 let spíše volili značení směrovými tabulemi nebo turistickými značkami, oproti lidem od 36 – 75 let, kteří volili spíše stezku bez terénního značení nebo značenou směrovými tabulemi. Všechny stezky jsou značeny turistickými značkami, a některé z nich i směrovými tabulemi na křižovatkách. V tomto ohledu je současná podoba NS také uspokojivá.

Většina lidí dává přednost stezce dlouhé 5 – 15 km a nejméně volí stezku delší než 15 km. Respondenty při odpovědi na tuto otázku ovlivňovaly dva faktory, pohlaví a počet navštívených NS v r. 2009. Ženy preferují spíše kratší trasy, naopak muži dávali více přednost délece nad 15 km. Návštěvníci, kteří v r. 2009 zdolali více než 2 – 5 naučných stezek se raději procházejí po delší trasách, a to nad 15 km. Méně zkušení návštěvníci volí kratší variantu trasy, a to do 5 km. Požadavkům většiny respondentů na délku trasy vyhovují v tomto případě pouze tři z celkových sedmi naučných stezek. Zbylé trasy jsou dlouhé okolo 3 km, což není pro většinu dotázaných uspokojivá délka trasy.

Při otázce na způsob trasování u většiny dotázaných jednoznačně vedla odpověď s variantou okružní stezky. Při této odpovědi nehrál věk, pohlaví ani zkušenosti respondenta žádnou roli. Kromě jediné stezky, která má začátek a konec v jiném bodě všechny vyhovují požadavkům na formu trasování.

Respondenty nejvíce zajímá zaměření trasy na historii a krajinu a nejméně zaměření na techniku a živočišstvo. Při výběru zaměření neovlivňoval respondenta věk, pohlaví ani zkušenosti. Většina informačních tabulí je zaměřena na krajinu a historii jejího využívání v okolí naučné stezky, zmínku o historii pak nalezneme pouze na 1/3 informačních panelů. Naučné stezky ve sledovaném území tedy částečně v otázce zaměření vyhovují.

Z možností absolvování trasy byla nejčastěji zvolena možnost jít pěšky, jet na kole nebo in-linech. Na rozdíl od těchto možností, varianta zdolání stezky na koni nebo na běžkách si moc příliš příznivců nenašla. Respondenty při odpovědi na tuto otázku ovlivňovali věk a zkušenosti s naučnými stezkami. Věková kategorie 36 let a více dává jednoznačně přednost možnosti jít pěšky, popřípadě jízdy na kole. Jízda po stezce na kolečkových bruslích vede u věkové kategorie 18 – 25 let. Zkušenější návštěvníci raději chodí po stezce pěšky, oproti návštěvníkům, kteří nenavštívili v r. 2009 žádnou NS, ti dávají přednost jízdě na kolečkových bruslích. Všechny trasy jsou pěší, pouze dvě trasy jsou částečně sjízdné na kole, a žádná nevyhovuje svým terénem možnosti nazout si při jejím absolvování kolečkové brusle. To znamená, že v tomto směru je současná podoba NS ve sledované lokalitě z části uspokojivá.

6 NÁVRH PROJEKTU

„Návrh projektu je modelem praktické aplikace v předcházejících kapitolách představeného výzkumu. Projekt má sloužit pouze jako součást závěrečné práce a jako doklad pochopení problematiky stanoveného tématu. Vzhledem k tomu, že práce jsou zveřejňovány, je nutné zdůraznit, že návrh projektu je vypracován tak, aby byl reálně proveditelný, nikoliv však s jakýmkoliv úmyslem jej jakkoliv realizovat a nezavazuje nikoho – autorku, vedoucího práce, ani jakoukoliv složku dále v této kapitole zmíněnou – k jakékoliv zodpovědnosti související s tímto návrhem.“ (Navrátil, 2011)

6.1 Nevyhovující aspekty současné podoby NS

Když jsem porovnála požadavky návštěvníků s tím, co mohou naučné stezky na území Novohradských hor těmto návštěvníkům nabídnout, zjistila jsem určité nedostatky.

V některých směrech nejsou konkrétní atributy na stezkách v souladu s představami jejich návštěvníků. V dotazníku jsem se ptala na sedm otázek, z nichž každá nabízela možnosti aspektů naučné stezky v určitém směru. Ve čtyřech z těchto sedmi otázek současný stav naučných stezek zcela vyhovuje. Z vyhodnocení dotazníkového šetření vyplývá, že dotázaní návštěvníci by byli spokojeni s dopravou ke stezce, s možnostmi informovat se o lokalitách, se značením tras a se způsobem trasování, pokud by jsme je poslali projít se po námi sledovaných stezkách. Nespokojeni by byli ohledně aspektů řešených ve zbývajících třech otázkách. Většinou by nevyhovovala délka naučných stezek, zaměření trasy a možnosti, jakými se dá stezka absolvovat.

Co se týká možnosti absolvování stezky je většina pro pěší (40 %), ale zájemců o možnost jízdy na kole nebo na kolečkových bruslích po stezce také nebyl zanedbatelný počet. Dohromady tyto dvě skupiny lidí tvořily téměř 48 %, z nichž měla volba jízdy na kole pouze o jednoho zájemce navíc než možnost jízdy na in-linech. Projekt který by upravil stezky tak, aby byly sjízdné těmito dopravními prostředky, by byl jistě na místě. Z mnou sledovaných stezek bohužel žádná nemá předpoklady pro obě možnosti absolvování cesty. Na všech trasách musí návštěvník překonat menší či větší převýšení, což na in-linech není možné. Pro tento způsob dopravy je nutný rovný terén, který není kopcovitý. Řešením by

mohl být projekt, který by představoval novou naučnou stezku, jenž by vznikla na dosud nevyužitém místě, které je spojeno s nějakými zajímavostmi, se kterými by mohla návštěvníky seznamovat, a zároveň by splňovala podmínku vyhovujícího terénu. Pro projekt nové stezky není v mé práci dostatek prostoru, takže se tímto problémem dále zabývat nebudu. Řešit budu možnosti úprav stávajících stezek.

Dalšími nedostatečnými aspekty jsou délka a zaměření, které by se daly vyřešit současně v projektu, který by navrhoval optimalizaci obou problémů. Když budeme chtít nějakou stávající stezku prodloužit, je samozřejmé, že nově vzniklou část trasy budeme muset osázet doplňujícími informačními panely, které by v našem případě měli být zaměřeny zejména na historii daného místa, čímž budou lépe splňovat přání návštěvníků.

Pro projekt, ve kterém se bude jednat o prodloužení trasy současné naučné stezky, mám na výběr celkem ze čtyř stezek, které nevyhovují svou délkou požadavkům. Podle mého názoru je pro tento účel nejvhodnější naučná stezka Sokolí hnízdo nacházející se v těsné blízkosti města Nové Hrady, které může ze svých historických zajímavostí hodně nabídnout.

6.2 Představení projektu

Hlavním cílem prodloužení trasy naučné stezky Sokolí hnízdo je větší spokojenost návštěvníků a vyhovění jejich představám o délce naučné stezky. Tématický okruh této stezky se zaměřuje především na krajinu, na zdejší faunu a flóru, vzácné stromy a křoviny. Požadavky na zaměření, které by se mělo více soustředit na historii, projekt splní přidáním nových informačních panelů.

Prostřednictvím nových informačních panelů se zvýší informovanost o historických atraktivitách ve studovaném území. Nová podoba stezky určitě přiláká nové návštěvníky do této lokality. Cílem projektu tedy není pouze zvýšení spokojenosti návštěvníků, ale také zvýšení atraktivity, návštěvnosti a konkurenceschopnosti ve městě Nové Hrady a v jeho okolí.

Jelikož se stezka nachází v těsné blízkosti státního hradu Nové Hrady dojde také k rozšíření nabídky produktů cestovního ruchu a doprovodných služeb hradu, což přispěje ke zvýšení návštěvnosti této památky.

Výsledkem projektu by byla turisticky atraktivní naučná stezka, která bude určena především pro pěší turisty. Úsek prodloužení by vedl okolím města Nové Hradky a podél hradu, poté po současné stezce, kde od desátého informačního panelu povede další úsek prodloužení celým lesem až k místnímu rybníku, kterému se říká Zevlův. Nová trasa by dosahovala délky přes 6 km, z toho 2 199 m je původní délky a 3 975 by byla délka nově vybudovaného úseku.

Stezku realizovala a provozuje ZO ČSOP Nové Hradky, a zároveň by mohla být provozovatelem tohoto projektu. Pro úspěšnou realizaci projektu bude nutné sestavit kvalitní projektový tým, který se by skládal z hlavního manažera projektu, finančního manažera, a projektového manažera. Odpovědnost a kompetence jednotlivých členů týmu musí odpovídat jejich odborné kvalifikaci, schopnostem, znalostem a dovednostem.

6.3 Technické a technologické řešení projektu

Úprava nové trasy

Pro vybudování projektu prodloužení naučné stezky by bylo potřeba upravit cesty spojujících jednotlivé zastávky trasy. Část nového úseku by vedla přes louku podél lesa, další část lesem, kde se již nachází lesní cesta až k Zevlovu rybníku, odkud pokračuje opět lesem na původní trasu. Úseky vedoucí místy, kde se nenachází dosud žádná cesta bude potřeba zpevnit, popřípadě vyrovnat povrch kamenným štětem. Zejména se jedná o úseky, které vedou přes louku podél lesa, kde se pak cesta napojí na již existující lesní cestu. Tyto úseky by mohli být při horším počasí bahnité, proto je nutné je zpevnit. Celkem činí tyto úseky dohromady 925 m. V okolí již existující lesní cesty by bylo nutné vysekání nežádoucího porostu křovinořezem, který by bránil v průchodu.

Výroba doplňujících informačních panelů

Na nově vzniklém úseku stezky by bylo rovnoměrně rozmístěno dalších pět informačních panelů, které by se zabývaly historií spojenou s městem Nové Hradky a místním hradem. Na nový úsek, který by vedl lesem od desátého informačního panelu by se přemístily dvě informační tabule z původní trasy a přidala by se jedna nová, která by se nacházela v blízkosti Zevlova rybníku. Na výrobu informačních tabulí by se použilo přírodních

materiálů (především dřeva), aby nenarušovaly ráz krajiny. V terénu by se zabetonovaly do země, aby nedošlo ke spadnutí či vytržení tabule. Na dřevěných stojanech by se umístily informační tabule potažené fólií s plnobarevným tiskem a uzavřené fólií s ultrafialovým filtrem. Tato fólie brání poničení textu proti poškození i proti slunečním paprskům.

Značení nových úseků naučné stezky

Nová cesta by zachovávala značení, které je použité na současné trase, a to kvůli jednotnému vzhledu. K vyznačení je zde použito turistických značek, které se všeobecně používají pro naučné stezky, tedy bílým čtvercem o velikosti 10 x 10 cm s úhlopříčným zeleným pruhem vedeným z levého horního do pravého dolního rohu. Směrové tabule by se umístily především na místa, které by mohli být orientačně složitější. Směrovky by podle možností byly umístěny na kmeny stromů, budovy či budou zabetonovány stejně jako informační tabule.

Vybavení naučné stezky

Na trase naučné stezky by byly umístěny lavičky (1700 x 400 x 950), které by sloužily k odpočinku a relaxaci návštěvníků naučné stezky. Vyrobeny by byly stejně jako informační panely ze dřeva. Nyní jsou na stezce rozmístěny pouze dvě lavičky, na novou trasu by se přidalo dalších 5 laviček, které by byly rovnoměrně umístěny. Nacházely by se vždy u informační tabule, tedy tam, kde se předpokládá, že se návštěvník zastaví. Dále by byly na zastaveních, kde se by se nacházely lavičky, umístěny odpadkové koše (550 x 550 x 820), vyrobeny též ze dřeva.

Vytvoření propagačních materiálů

Ke stezce by se vytiskla propagační brožura, která by obsahovala mapku stezky zobrazující trasu s jednotlivými zastávkami, údaje o pamětihodnostech a oblast, kterou stezka prochází. Propagační materiály by byly dostupné v pokladně hradu Nové Hrady, v infocentrech v Trhových Svinech a v Nových Hradech, které se nachází na náměstí, odkud by stezka začínala, dále ve vybraných ubytovacích zařízeních nacházejících se v okolí. Informačních letáků by bylo prozatím vyrobeno 5 000 ks, podle potřeby by se další letáky

dotisky. Propagační materiál by byl vyhotoven v jazyce českém, pro cizince by byla k dispozici cizojazyčná forma materiálů, a to v jazyce německém a anglickém. Místní občané by byli o nové podobě naučné stezky informováni prostřednictvím Novohradského zpravodaje.

Vytvoření odkazu na internetových stránkách

Naučná stezka nemá prozatím samostatné webové stránky, a ani mít nebude. Samostatný odkaz jednotného vzhledu by byl k dohledání na stránkách města Nové Hrady, a na stránkách infocentra.

Provedení technických a technologických úkonů

Pro zajištění technického řešení stezky by se uzavřely smlouvy o dílo s jednotlivými dodavateli. Výroba materiální základny naučné stezky a propagačních materiálů by mohla začít ihned po uzavření smlouvy. Pro účely značení naučné stezky by byla uzavřena smlouva s Klubem českých turistů. Tím by se docílilo zanesení stezky do turistických map, které KČT vydává a na kterých spolupracuje. Dále by bylo nutné uzavřít smlouvy s majiteli pozemků, po kterých by nové úseky stezky vedly a získat stavební povolení pro provedení navržených úprav.

Úprava a údržba stezky a zabetonování informačních panelů by bylo provedeno zaměstnanci provozně hospodářského úseku města Nové Hrady.

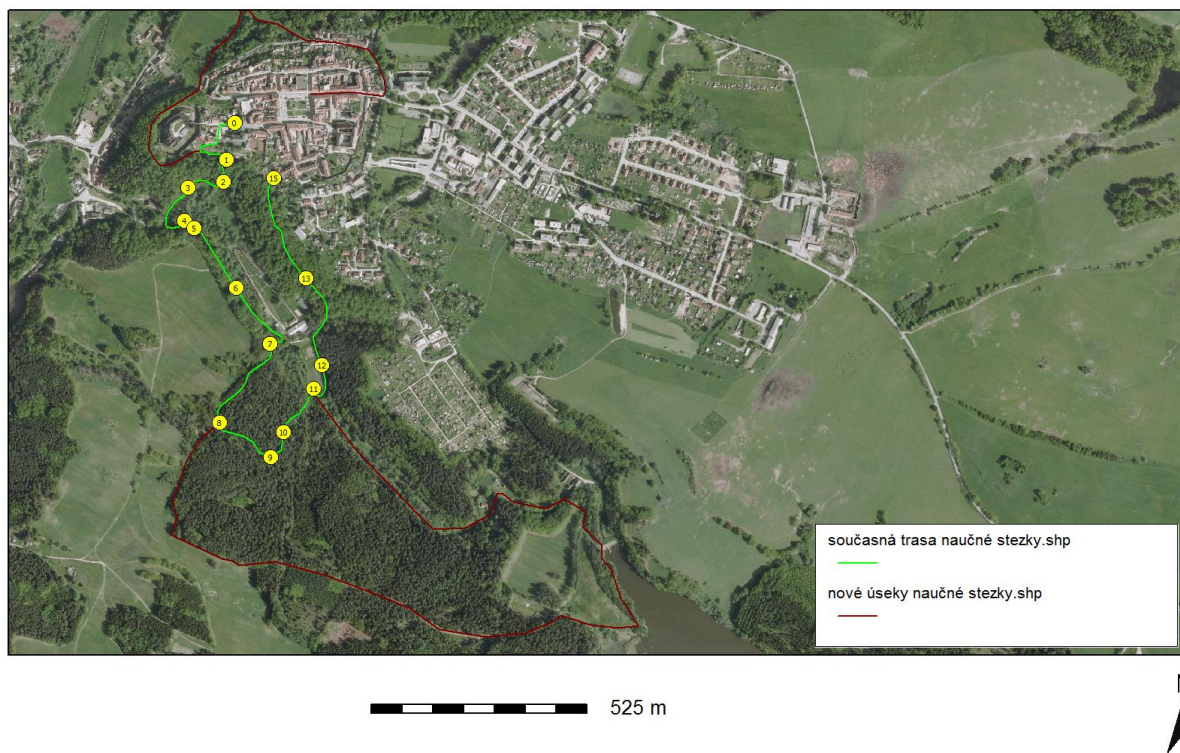
6.4 Vizualizace projektu

Vizualizace byla provedena prostřednictvím programu Janitor, tedy ve stejném programu, kde byla vytvořena také původní trasa stezky, a to v liniové vrstvě.

Jako podkladová mapa byla použita již existující zakreslená trasa a mapa s názvem Ortofóto 0.5 m z nabídky CENIA WEB Services. Na základě těchto dvou podkladových map byly vytvořeny nové úseky naučné stezky, které se napojují na stávající trasu.

Obrázek č. 6.4.1: Návrh projektu, vlastní zpracování.

Návrh rozšíření naučné stezky Sokolí hnízdo



Obrázek č. 6.4.2: Prodloužená NS Sokolí hnízdo, vlastní zpracování.

Prodloužená trasa NS Sokolí hnízdo s přidanými informačními panely



Na prvním obrázku č. 6.4.1 je vyobrazena současná trasa s informačními panely, a zároveň jsou zde naznačeny úseky, které by délku stezky prodloužily.

První úsek prodloužení začíná úvodním panelem na náměstí v Nových Hradech a vede městem, poté v těsné blízkosti města podél lesa až k hradu, který celý obchází a navazuje na původní trasu u informačního panelu s původním číslem 1. Úvodní panel, který se v současné době nachází u ZŠ Nové Hradky bude přemístěn na náměstí, odtud budou panely vzestupně číslovány. Z důvodu přidání nových informačních panelů bude nutné přečíslování současných panelů, tak aby vyhovovaly posloupnosti. Stávající počet panelů vzroste ze 14 na 20.

Druhý úsek prodloužení začíná u informačního panelu s původním číslem 8. Trasa kopíruje okraj lesa, kde se poté stáčí na lesní cestu vedoucí až k Zevlovu rybníku, odtud pokračuje opět lesní krajinou až k informačnímu panelu s původním číslem 11. Úsek, kde se nachází informační panely s číslem 9 a 10 nová trasa vynechává, z tohoto důvodu budou přemístěny na místa vyznačené na druhé mapě pod čísly 14 a 16. Nutné tedy bude přemístit celkem tři panely, a přidáno bude dohromady šest nových informačních panelů.

Druhý obrázek č. 6.4.2 zobrazuje již upravenou trasu s navrhovanými úseky s rozmístěním přidávaných i současných informačních panelů.

6.5 Seznam potřebných investic

Celkové investiční náklady jsou souhrnem veškerých nákladů, které se týkají vytvoření projektové dokumentace, prodloužení trasy naučné stezky, vybavení a vytvoření propagačních materiálů.

Projekt bude realizován jednotlivými dodavateli, kteří budou moci zakázku získat na základě výběrového řízení.

Investice se skládají z následujících položek:

Tabulka č. 6.5.1: Seznam potřebných investic.

Položka	Počet	Cena za jednotku	Cena Celkem
Předinvestiční fáze			
Projektová dokumentace	1	15 400	15 400
Pozemky	1	-	-
Investiční fáze			
Vybudování nových úseků			
Zpevnění povrchu	925	835	772 375
Vysekání cest	1	37 652	37 652
Likvidace odpadu	1	10 950	10 950
Instalace informačních panelů	9	2 430	21 870
Instalace laviček	5	2 430	12 150
Instalace odpadkových košů	5	1 130	5 650
Vybavení NS			
Výroba značení NS	20	250	5 000
Výroba směrovek	2	2 510	5 020
Informační panely - vytvoření textu	6	22 700	136 200
Informační panely - konstrukce	6	20 403	122 418
Nátisk informačních panelů	6	2 840	17 040
Lavičky	5	4 485	22 425
Odpadkové koše	5	6 359	31 795
Propagace NS			
Grafický návrh letáků	1	1 590	1 590
Překlad textů	5	485	2 425
Výtisk letáků	5 000	2,2	11 000
Vytvoření internetového odkazu	3	3 500	10 500
Celkem	-	-	1 226 060

Zdroj: Vlastní zpracování.

Předpokládané investice a veškeré náklady jsou určeny na základě údajů získaných od místních firem a na základě místně a časově obvyklých cen. Ceny v tabulce č. 6.5.1 jsou uvedeny včetně DPH.

Není předpoklad, že by během dalších let byly pořizovány dodatečné investice, protože předpokládaná životnost vybavení naučné stezky přesahuje dobu 10 let. Příčinou zničení vybavení může být v tomto případě pouze vandalismus, nebo projev nepříznivých podnebních podmínek.

6.6 Finanční plán a analýza projektu

ZO ČSOP Nové Hrady (Český svaz ochránců přírody) se pokusí zažádat o dotaci ze strukturálních fondů Evropské unie a to Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihozápad sestávajícího z Jihočeského a Plzeňského kraje, jehož prostřednictvím mají být nastartovány projekty, které výrazně přispějí k rozvoji i atraktivitě regionu. Vzhledem k tomu, že ZO ČSOP Nové Hrady je organizace zřizovaná Jihočeským krajem, může žadatel žádat financování až o 92,5 % uznatelných nákladů. V tomto případě by ZO ČSOP Nové Hrady financovala pouze 7,5 % uznatelných nákladů.

Projekt spadá do prioritní osy Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu, oblast výstavby a rekonstrukce turistických cest (pěší stezky, cyklostezky, hipostezky, vodní cesty, přístavy či přístaviště), včetně doprovodné infrastruktury a značení.

Podmínkou pro získání dotace je nutné zajistit finance na realizaci projektu, neboť dotace je poskytnuta až po ukončení projektu a jeho předložení. To bude zajištěno vlastními prostředky žadatele a grantem Jihočeského kraje, který subjekt provozuje.

6.7 Kalkulace nákladů

Rozpočet projektu

Ceny jednotlivých položek jsou uvedeny v tabulce č. 6.5.1. Tyto investice dosahují výše 1 226 060 Kč včetně DPH. Pokud na realizaci projektu nebude udělena dotace, bude nutné do rozpočtu zahrnout i úrok z úvěru.

Fixní náklady

Naučnou stezku je nutné ve vegetačním období udržovat, proto tyto náklady na údržbu jsou neměnné a stálé, tedy fixní. Náklady budou spojeny s vysekáním travin, odvozem odpadků a údržbou cesty.

Příjmy z projektu

Projekt prodloužení naučné stezky neslouží jako zisková investice, která by z provozu naučné stezky mohla vykazovat příjmy. Slouží k využití volného času turistů i místních obyvatel. Jedná se tedy o projekt veřejně prospěšný.

Přínos stezky bude možné sledovat ve zvýšení tržeb státního hradu Nové Hrady, dále ve zvýšení tržeb poskytovatelů stravovacích a ubytovacích služeb. Nárůst tržeb bude způsoben větší návštěvností této lokality z důvodu zvýšení atraktivity, který by tento projekt mohl zajistit.

Jelikož projekt nebude vytvářet žádné výnosy, jedná se o nenávratnou investici.

6.8 Socioekonomické přínosy projektu

Přínosy pro region a žadatele spočívají ve:

- Zvýšení návštěvnosti regionu,
- zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti v oblasti cestovního ruchu,
- hospodářském rozvoji,
- rozšíření doplňkových služeb,
- prodloužení doby pobytu návštěvníků ve městě Nové Hrady a v jeho okolí,
- přilákání nových návštěvníků,
- zvýšení příjmů v oblasti cestovního ruchu v regionu,
- zvýšení povědomí veřejnosti o místní historii,
- rozvoji volnočasových aktivit.

6.9 Závěrečné hodnocení projektu

Projekt prodloužení naučné stezky Sokolí hnízdo byl navržen z důvodu nevyhovující délky a tématického zaměření naučných stezek ve sledovaném území dle požadavků zjištěných od návštěvníků. Smyslem projektu je zvýšit spokojenost návštěvníků s naučnými stezkami v Novohradských horách. Z realizace projektu ovšem nevyplývá jen vyhovění požadavkům, ale také zvýšení návštěvnosti regionu a rozšíření nabídky volnočasových aktivit.

Rozšíření nabídky volnočasových aktivit, mezi které lze naučnou stezku zařadit, zajistí zajímavější pobyt a může být podnětem pro prodloužení délky pobytu návštěvníků v Novohradských horách, které přinese možnost zviditelnění, zvýšení atraktivity a podpory pro rozvoj služeb materiálně technické základny.

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnocení současného stavu využití naučných stezek v Novohradských horách a podhůří. Terénní výzkum probíhal na vybraných stezkách - NS Červené Blato, Lesnická NS, NS Hojná Voda, NS Krajinou humanity, NS Terezino údolí, NS Brána do Novohradských hor a NS Sokolí hnízdo.

Prvním dílčím cílem bylo vytvořit dokumentaci naučných stezek ve vybrané oblasti. Jako prvotní podklad pro dokumentaci stezek posloužila vlastní zkušenost s již zmíněnými stezkami. To obnášelo fyzické absolvování všech tras, kde proběhl průzkum a sběr informací, které předkládají charakteristiku sledovaných kategorií – současný stav naučných stezek, stav, počet a zaměření informačních tabulí, druhy zastoupených povrchů na jednotlivých trasách, druhy zastoupených výhledů na jednotlivých trasách. Dále vedlo ke splnění tohoto cíle zanesení všech tras naučných stezek s informacemi o sledovaných ukazatelích do systému, který by dokumentaci stezek představoval také vizuálně prostřednictvím map. Zakreslení proběhlo v programu Janitor (2.5.1.), ve kterém vznikly vektorové vrstvy zobrazující trasy naučných stezek s rozmístěním informačních tabulí a využitím území, kterým naučné stezky prochází. Vytvořená dokumentace potvrzuje hypotézu č. 1 potvrzuje a udává přesné hodnoty geografických charakteristik stezek.

Druhým dílčím cílem bylo zhodnocení vztahu návštěvníků k naučným stezkám. Aby byla získána představa o tom, jakou konkrétní podobu naučných stezek návštěvníci preferují, byl vytvořen za tímto účelem dotazník obsahující takové otázky, které zajistily získání názorů dotázaných na sledované aspekty naučných stezek. Vyhodnocení dotazníkového šetření odhalilo existenci rozdílných postojů k atributům naučných stezek mezi návštěvníckými segmenty. Tímto se podařilo potvrdit hypotéza č. 2, na jejímž základě bylo zhodnocení vztahu návštěvníků provedeno. Výsledkem byla zjištěná spokojenost se čtyřmi ze sedmi sledovaných atributů, a nespokojenost se zbývajících třemi atributy, které vytvořily předpoklad pro naplnění třetího dílčího cíle.

Třetím a posledním dílčím cílem bylo navrhnout optimalizaci naučných stezek ve vybrané oblasti. Z vyhodnocení dotazníkového šetření vplynuly tři atributy nevyhovující požadavkům návštěvníků, vznikl tedy prostor pro projekt, který by řešil alespoň jeden z problémů. Navrhnout byl projekt, který řeší dva problémy současně, a to nevyhovující délku

a tématické zaměření naučných stezek. Jako nejvhodnější stezka pro projekt byla vybrána NS Sokolí hnízdo, která by svou polohou nejlépe vyhovovala podmínkám prodloužení trasy a přidáním informačních tabulí s tématem historie, kterou návštěvníci požadovali nejčastěji. Nalezením vhodného místa pro realizaci projektu byla potvrzena hypotéza č. 3 o existujících možnostech pro optimalizaci využití naučných stezek.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnocení současného stavu využití naučných stezek v Novohradských horách. Pokud srovnám výsledky z dotazníků s dokumentací naučných stezek, musím konstatovat, že současné využití naučných stezek není na špatné úrovni a dá se říci, že do sledované oblasti za účelem návštěvy naučných stezek přijíždí mnoho turistů. Ovšem vyskytuje se zde několik nedostatků, které by bylo vhodné z důvodu zvýšení návštěvnosti odstranit. Projekt, který byl navržen z důvodu požadavků návštěvníků ohledně atributů, jejichž současná podoba se s těmito požadavky neshoduje, by mohl být pro lokalitu Novohradských hor prospěšný v mnoha směrech. Tato prospěšnost by se mohla projevit zejména ve zvýšení atraktivity daného místa a přilákání dalších návštěvníků, jejímž pobytem v regionu by se zde mohly zvýšit příjmy z odvětví cestovního ruchu.

8 SUMMARY

The chief aim of this bachelor work is to assess current situation to usage of educational routes in tourism of Novohradské hory mountains. The field research were taking place in site of educational routes – Červené Blato, Krajinou humanity, Sokolí hnízdo, Lesnická educational route, Terezino údolí, Brána do Novohradských hor and Hojná Voda.

The first aim is to construct dokumentation of educational routes in choice area. On educational routes was executed the personal research. We mapped routes of educational routes in the program Janitor (2.5.1.).

The second aim is to assess the relation of current visitors to educational routes in certain area. We came by information about relation of visitors through the questionnaire. The evaluation of questionnaire disclosed deficits in form of educational routes.

The last aim introduces identification of themes which are suitable for optimization of educational routes. The visitors want to longer routes of educational routes. My projekt argue to extend length of educational route Sokolí hnízdo, which is to it most proper.

The chief aim of this bachelor work is to assess current situation to usage of educational routes in tourism of Novohradské hory mountains. If I compare the results from query sheets, I have to say that the current situation to usage of educational routes is not bad and it can be said that these areas are visited by a lot of tourists because of their visit. On the other hand there are some deficits which should be removed in view of large attendance.

9 SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

LITERÁRNÍ ZDROJE:

- Goeldner, Ch. R., & Ritchie, J. R. B. (2009). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. (11th Edition). New York: Wiley.
- Holeček, M., Mariot, P., Střída, M. (1999). *Zeměpis cestovního ruchu*. (1. vydání). Praha: České geografická společnost.
- Horner, S., & Swarbrooke, J. (2003). *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. (1. vydání). Praha: Grada.
- Hrala, V. (2005). *Geografie cestovního ruchu*. (3. vydání). Praha: Oeconomica.
- Indrová, J., Malá, V., Mlejnková, L., Netková, J., Petřů, Z. (2009). *Cestovní ruch (základy)*. (2. vydání). Praha: Oeconomica.
- Malá, V. (1999). *Cestovní ruch*. (1.vydání). Praha: Vysoká škola Ekonomická.
- Mariot, P. (1983). *Geografia cestovného ruchu*. (1. vydání). Bratislava: Akadémia.
- Mirvald, S., Dokoupil, J., Matušková, A., Novotná, M., Suda, J., & Reitspiess, Z. (1994). *Geografie cestovního ruchu*. (1. vydání). Plzeň: Pedagogická fakulta ZČU.
- Moutinho, L. (ed.) (2000). *Strategic Management in Tourism*. (1. vydání). Oxon: CABI Publishing.
- Oriška, J. (1999). *Technika služeb cestovního ruchu*. (1. vydání). Praha: IDEA
SERVIS, konsorcium.
- Petřů, Z., Holubová, J. (1994). *Ekonomika cestovního ruchu*. (3. vydání). Praha: IDEA
SERVIS, konsorcium.

- Petřů, Z. (1999). *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. (1. vydání). Praha: Idea Servis.
- Hesková, M. et al. (2006). *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. (1. vydání). Praha: Fortuna.
- Škodová Parmová, D. (2007). *Agroturistika*. České Budějovice: Typodesign, s.r.o.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Navrátil J. (2011): Databáze pro informační tabule. [online]. c2011 [cit.2011-02-14]. Dostupné na:<<http://moodle09.ef.jcu.cz//mod/resource/view.php?id=176>>.

Navrátil J. (2011): Podkladový soubor, do něž provedete digitalizaci dotazníků.[online]. c2011 [cit.2011-01-14]. Dostupné na:<<http://moodle09.ef.jcu.cz//mod/resource/view.php?id=176>>.

Navrátil J. (2011): Struktura jádrových zdrojů a atraktivit, verze 11.2.2001. [online]. c2011 [cit.2011-02-21]. Dostupné na:<<http://moodle09.ef.jcu.cz//mod/resource/view.php?id=7429>>.

Novohradské hory – Novohradky.info [online]. c2005-2010. [cit.2010-02-15]. Dostupné z www: <www.novohradky.cz>.

P. Manuál k aplikaci JanMap v.2.4.7 [online]. c2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupné na: <<http://janitor.cenia.cz/www/public/manual/janmap/index.html>>.

Tom & Lucka. Přehled naučných stezek v Praze a středních Čechách [online]. c2003-2011.[cit.2010-03-15]. Dostupné z www: <www.stezky.info>.

Informační Systém Cestovního Ruchu Jihočeského kraje. Navštivte jižní Čechy - Informační Systém Cestovního ruchu Jihočeského kraje[online]. C2003-2009. Dostupné z www: <www.jiznicehy.cz>.

Doporučené zásady pro zřizování, značení a údržbu naučných stezek a pro zřizování bodových informačních panelů. [online] Praha: Klub českých turistů. c2001. [cit. 2009-01-05] dostupné na [www<http://www.plzenskykraj.kct.cz/nastezky/nszasady.pdf>](http://www.plzenskykraj.kct.cz/nastezky/nszasady.pdf).

10 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

10.1 Seznam tabulek

Tab. č. 4.1.1.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	30
Tab. č. 4.1.1.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	31
Tab. č. 4.1.1.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	32
Tab. č. 4.1.2.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	35
Tab. č. 4.1.2.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	35
Tab. č. 4.1.2.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	36
Tab. č. 4.1.3.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	39
Tab. č. 4.1.3.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	40
Tab. č. 4.1.3.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	40
Tab. č. 4.1.4.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	43
Tab. č. 4.1.4.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	43
Tab. č. 4.1.4.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	44
Tab. č. 4.1.5.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	47
Tab. č. 4.1.5.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	47
Tab. č. 4.1.5.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	48
Tab. č. 4.1.6.1: Typy výhledů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	51
Tab. č. 4.1.6.2: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	51
Tab. č. 4.1.6.3: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	53
Tab. č. 4.1.7.1: Typy povrchů a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	55
Tab. č. 4.1.7.2: Typy území podle CORINE a jejich podíl na celkové délce naučné stezky	56

Tab. č. 4.1.8.1: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typu klimatu	59
Tab. č. 4.1.8.2: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typu reliéfu	59
Tab. č. 4.1.8.3: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typů výhled	60
Tab. č. 4.1.8.4: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle typu povrchu	60
Tab. č. 4.1.8.5: Poměrové zastoupení celkové délky naučných stezek podle CORINE	61
Tab. č. 6.5.1: Seznam potřebných investic.	91

10.2 Seznam obrázků

Obrázek č. 4.1.1.1: Trasa Lesnické NS	30
Obrázek č. 4.1.1.2: Využití území Lesnické NS	31
Obrázek č. 4.1.2.1: Trasa NS Tereзино údolí	34
Obrázek č. 4.1.2.2: Využití území NS Tereзино údolí	36
Obrázek č. 4.1.3.1: Trasa NS Sokolí hnízdo	38
Obrázek č. 4.1.3.2: Využití území NS Sokolí hnízdo	40
Obrázek č. 4.1.4.1: Trasa NS Červené blato	42
Obrázek č. 4.1.4.2: Využití území NS Červené blato	43
Obrázek č. 4.1.5.1: Trasa NS Krajinou humanity	45
Obrázek č. 4.1.5.2: Využití území NS Krajinou humanity	47
Obrázek č. 4.1.6.1: Trasa NS Brána do Novohradských hor	49
Obrázek č. 4.1.6.2: Využití území NS Brána do Novohradských hor	51
Obrázek č. 4.1.7.1: Trasa NS Hojná Voda	54
Obrázek č. 4.1.7.2: Využití území NS Hojná Voda	56
Obrázek č. 4.1.8.1: Trasy naučných stezek ve sledovaném území	57
Obrázek č. 4.2.1: Typy map a jejich zastoupení na informačních panelech	62
Obrázek č. 4.2.2: Zakreslení stezky na informačních panelech	63

Obrázek č. 4.2.3:	Výskyt pořadového čísla na informačních panelech	63
Obrázek č. 4.2.4:	Existence fotografií na informačních panelech	64
Obrázek č. 4.2.5:	Zastoupení kreseb na informačních panelech	64
Obrázek č. 4.2.6:	Existence vybavení u informačních panel	65
Obrázek č. 4.2.7:	Stav informačních tabulí	65
Obrázek č. 4.3.1.1:	Věková struktura respondentů, n = 233	67
Obrázek č. 4.3.1.2:	Struktura respondentů podle pohlaví, n = 233	67
Obrázek č. 4.3.1.3:	Struktura návštěvníků dle jejich národnosti, n = 233	68
Obrázek č. 4.3.1.4:	Struktura respondentů dle počtu návštěv NS v r. 2009, n = 233	69
Obrázek č. 4.3.1.5:	Doprava ke stezce, n = 233	70
Obrázek č. 4.3.1.6:	Informace o lokalitách, n = 233	70
Obrázek č. 4.3.1.7:	Značení trasy, n = 233	71
Obrázek č. 4.3.1.8:	Délka trasy, n = 233	71
Obrázek č. 4.3.1.9:	Způsob trasování, n = 233	72
Obrázek č. 4.3.1.10:	Zaměření trasy, n = 233	73
Obrázek č. 4.3.1.11:	Možnost absolvování trasy, n = 233	73
Obrázek č. 6.4.1:	Návrh projektu	89
Obrázek č. 6.4.2:	Prodloužená NS Sokolí hnízdo	89

